

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
СПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«БОЛГАР ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

№ 9-1

2021 елның 28 мае

Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының
«Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге
Уставы проекты турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы проекты беренче укылышта кабул итәргә.

2. Киләсе составта Устав проекты буенча кергән тәкъдимнәрне кабул итү, исәпкә алу һәм карау буенча эшче төркем төзергә:

А. В. Костина-Болгар шәһәр Башкарма комитеты житәкчесе комитет;

К.А. Молодов - "Болгар шәһәре" муниципаль берәмлеге Советы депутаты;

Ю.А. Пугачева - Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Башкарма комитетының баш белгече (юристы);

И.А. Кузнецов - Болгар шәһәр Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары.

3. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча тәкъдимнәр һәм искәртмәләр 2021 елның 21 июненә кадәр түбәндәгә адрес буенча эш төркеменә кертелә: 422840, Татарстан Республикасы, Спас районы, Болгар шәһәре, Пионерская урамы, 19 йорт, тел.3-03-61, авторның ФИОсын, аның адресын һәм bolgarispkom@mail.ru электрон почтасына язмага рәвештә.

4. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча халык алдында тыңлаулар билгеләргә 2021 елның 22 июнендә Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы башкарма комитетының актлар залында (Болгар шәһәре, Пионер урамы, 19 йорт) 10.00 сәгаттә.

5. Әлеге карарны һәм «Яңа тормыш» район газетасында (Новая жизнь) устав проекты, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының рәсми сайтында (<http://spasskiy.tatarstan.ru>), хокукый мәгълүматның рәсми сайтында (<http://pravo.tatarstan.ru>) закон белән билгеләнгән вакытта бастырып чыгарырга.

6. Әлеге қарарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар шәһәр башкарма комитетына йөкләргә.

Татарстан Республикасы
Спас муниципаль районы
«Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге башлығы

Ф. В. Мөхәммәтов

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
СПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
«БОЛГАР ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
УСТАВЫ**

**Болгар шәһәре
2021 ел**

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 Статья. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлегенә исеме һәм хокукый статусы.

1. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлегенә шәһәр жирлеге статусы бирелде.
2. «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының» Болгар шәһәре» муниципаль берәмлегенә рәсми атамасы (алга таба – шәһәр жирлеге).
3. «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасының Спас муниципаль районы составына керә.

2 Статья. Шәһәр жирлегенә территория корылышы

1. Шәһәр территориясе составына Болгар шәһәре, Болгар авылы керә.
2. Шәһәрнең административ үзәге-Болгар шәһәре.
3. Шәһәр чикләре «Спас муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, аерым муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен үзгәртү һәм «Спас муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2017 елның 1 мартындагы 9-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.
4. Шәһәр жирлеге территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан, жирләр керә.
5. Шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Халыкның шәһәр жирлегендә жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы.

1. Шәһәр жирлегендә жирле үзидарә Россия Федерациясе гражданны тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлау һәм башка жирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.
2. Гражданныр жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша женесе, расасы, милләте, теле, чыгышы, мөлкәти һәм

вазифаи хәле, дингә, инануларына, жәмәгать берләшмәләренә каравына бәйсез рәвештә тигез хокуклы.

Шәһәр жирлеге территориясендә даими яисә нигездә яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенен халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Гражданнар турыдан-туры жирле үзидарә органнарына шәһәр жирлеге жирле үзидарә вазыйфаи затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу, шулай ук, әгәр законда башкача каралмаган булса, гражданнар тарафыннан шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм дәрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән гражданнарга шәһәр жирлеген һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә хәбәр итәләр.

6. Гражданнар, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, судта жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) шикаять бирергә хокуклы.

4 статья. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары структурасы

1. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары структурасына шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты, шәһәр жирлегенен Ревизия комиссиясе һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка органнар керә.

2. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәреشلәр кертү юлы белән башкарыла.

5 Статья. Шәһәр жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләре.

1. Шәһәр жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) шәһәр жирлеге бюджеты проектын төзү һәм карау, шәһәр жирлеге бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, шәһәр жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

2) шәһәр жирлегенен жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) шәһәр жирлегенең муниципаль милкендә булган мөлкәткә ия булу, алардан файдалану һәм алар белән эш итү;

4) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, халыкны ягулык белән тәмин итүне шәһәр жирлеге чикләрендә оештыру;

4.1) жылылык белән тәмин итү системасының бәя зоналарында жылылык белән тәмин итү системасын үстерү, аның ышанычлылығын һәм энергетик нәтижәләгән арттыру өчен кирәкле жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү буенча бердәм жылылык белән тәмин итүче оешма тарафыннан "Жылылык белән тәмин итү турында" Федераль законда билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жылылык белән тәмин итү схемасында билгеләнгән гамәлләрне башкаруга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

5) шәһәр жирлегенең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм функцияләвен тәмин итү, шәһәр жирлегенең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру; шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләре.

6) шәһәр жирлегендә яшәүче һәм аз керемле гражданны торак урыннарына мохтаж торак урыннары белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук жирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

7) халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм шәһәр жирлеге чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

8) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук шәһәр жирлеге чикләрендә террорчылык һәм экстремизм чагылышлары нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу;

9) шәһәр жирлеге территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калу һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

10) шәһәр жирлеге чикләрендә гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен кисәтүдә һәм юкка чыгаруда катнашу;

11) шәһәр жирлегенең торак пунктлары чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

12) шәһәр жирлегендә яшәүчеләрне элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

13) шәһәр жирлеге китапханәләренең китапханәләр фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

14) ял вакытын оештыру һәм шәһәр жирлегендә яшәүчеләрне мәдәният оешмаларының хезмәт күрсәтүләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

15) шәһәр жирлеге милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклау;

16) жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыру, шәһәр жирлегендә халык сәнгәте кәсепләрен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнашу;

17) шәһәр жирлеге территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар тәэмин итү, шәһәр жирлегенә рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

18) шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең массакуләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндрүне оештыру, гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итүне дә кертеп;

19) шәһәр жирлегенә архив фондларын формалаштыру;

20) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым туплану) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

21) жирлек территориясен төзекләндрү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәләшен контрольдә тоту, әлегә кагыйдәләргә туры китереп төзекләндрү, шулай ук жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарыннан, аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан торгызу, саклау һәм яңадан торгызу, шулай ук жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан аеруча саклана торган табигать территорияләрендәге урманнардан файдалану, саклау, саклау һәм яңадан торгызуны оештыру.;

22) шәһәр жирлегенә генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, жирлекнең генераль планнары нигезендә әзерләнган территорияне планлаштыру буенча документларны раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рәхсәтләр бирү (Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), Капиталь төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рәхсәтләр бирү, жирлек чикләрендә жир кишәрлекләрен алу, шәһәр жирлеге чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында рекомәндацияләр бирү, индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын төзү яки реконструкцияләү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән хәбәрнамәнең (алга таба - - индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектының планлаштырыла торган) параметрлары һәм жир

кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыру мөмкинлеге, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларын планлаштырыла торган төзү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыруның рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамә, шәхси торак төзелеше яисә бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объектының яки үзгәртеп корылган объектларының яки жирлек территорияләрендә урнашкан бакча йортларының төзелеш яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр, Россия Федерациясә граждан законнары нигезендә, үз белдекләре белән төзелешне сүтү турында Карар кабул итү, үз белдеге белән төзелгән корылманы сүтү яки аны рөхсәт ителгән төзелеш объектларын үзгәртеп кору, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән билгеләнгән капитал төзелеш объектларын үзгәртеп коруның, территорияне планлаштыру буенча документациянең, яисә федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләренә чик параметрларына туры китерү турында карарлар (алга таба - максатчан) билгеләнеше буенча кулланылмаган яки Россия Федерациясә законнарын бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген алу, үз белдеге белән корылманы сүтү яки аны Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итү;

23) адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), шәһәр жирлегенә чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары атамаларын бирү, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру.;

24) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

25) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм шәһәр жирлегенә территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

26) шәһәр жирлегенә территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формироваһиеләрен төзү, карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

27) су объектларында кешеләренә куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

28) шәһәр жирлегенә территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

29) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

30) шәһәр жирлегендә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

31) Россия Федерациясенең су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, халыкка аларны куллану чикләүләре турында мәгълүмат бирү;

32) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

33) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

34) шәһәр жирлегенә хезмәт күрсәтелә торган административ участогында вәкаләтле полиция участкагы вазыйфасын биләүче хезмәткәргә эш өчен бина бирү;

35) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорында полициянең вәкаләтле вәкил вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына торак урыны бирү;

36) «Коммерциясез оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 311 һәм 313 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтү.

37) шәһәр жирлегенә ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәмин итү, федераль закон нигезендә ясалма жир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрү;

38) шәһәр жирлегенә чикләрендә коррупциягә каршы торучы чараларын гамәлгә ашыру;

39) "Күчмәс милекнең дәүләт кадастры турында" 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнашу.

2. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә, шәһәр жирлегенә бюджетыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбенә жирле әһәмияткәгә мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен гамәлгә ашыруны аларга тапшыру турында Спас муниципаль районы жирле үзидарә органнары белән килешүләр төзәргә хокуклы.

6 статья. Авыл жирлегенә жирле үзидарә органнарының жирлекләренә жирле әһәмияткәгә мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә хокуклары

1. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) шәһәр жирлегенә музейларын булдыру;

2) шәһәр жирлегендә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) шәһәр жирлеге территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм шәһәр жирлеге территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

6) шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янғын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру.

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү.;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) шәһәр жирлеге территориясендә яшәүче хужаларсыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтү;

15) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге Россия Федерациясе Законы белән каралган кулланучылар хокукларын яклау буенча чаралар гамәлгә ашыру.

16) вәкаләтле вәкил вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлегә вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирү.

17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары башка мәсьәләләренә хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы (ул «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары компетенциясеннән төшереп калдырмаган башка мәсьәләләренә, Россия Федерациясе бюджет системасы

бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, жирле бюджетлар керемнәре исәбеннән һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керүдән тыш, хәл итәргә хокуклы.

7 Статья. Шәһәр жирлегенә муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Шәһәр жирлегенә муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 статья. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлеге түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- 1) шәһәр жирлегенә социаль-иқтисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының катнашуы;
- 2) шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;
- 3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнарын булдыру;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында шәһәр жирлеге Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

9 Статья. Муниципаль хезмәтне хокукий жайга салу

Шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәтне хокукий жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәр статусын билгеләү, муниципаль хезмәт үтү шартлары һәм тәртибе дә кертеп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы, әлегә Устав һәм шәһәр жирлегенә муниципаль хокукий актлары белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРЫЛУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ ФОРМАЛАРЫ

10 Статья. Халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашуы

Шәһәр җирлеге халкы турыдан-туры җирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

- 1) җирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) депутат, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) шәһәр җирлегенә чикләрен үзгәртү һәм үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданның хокукый инициативасы;
- 6) территориаль иҗтимагый үзидарә;
- 7) гавами тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар;
- 8) гражданның жыелышы;
- 9) гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 10) халык жыелышы;
- 11) гражданның сораштыру;
- 12) җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
- 13) Иҗтимагый (консультатив) советлар төзү;
- 14) җирле үзидарә органнарына гражданның мөрәҗәгатьләре;
- 15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законнарда башкача билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

11 Статья. Җирле референдум

1. Җирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә халык тарафыннан турыдан-туры җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Җирле референдум шәһәр җирлегенә бөтен территориясендә «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләргә исәпкә алып үткәрелә.

Җирле референдумда катнашу өчен гражданның хокуклары гарантияләре, шулай ук җирле референдумны әзерләү һәм үткәрү тәртибе Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

3. Жирле референдумда яшәу урыны шәһәр жирлеге чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданны катнаша ала. Россия Федерациясе гражданны яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнаша.

4. Жирле референдум билгеләү турындагы карар шәһәр жирлеге Советы инициативасы белән кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданны;

2) уставлары федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка ижтимагый берләшмә, сайлаулар һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан, алар Федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән;

3) шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе, алар тарафыннан бергә күрсәтелгән.

5. Гражданны, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар жыю тора, аларның саны шәһәр жирлеге территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, ләкин 25 имзадан да ким була алмый.

6. Шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан бергә чыгарылган референдум үткәрү инициативасы шәһәр жирлеге Советы карары һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе карары белән рәсмиләштерелә.

7. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге Советына жирле референдум билгеләнә торган документлар нигезендә билгеләнә торган документлар кергән көннән соң 30 көн эчендә жирле референдум билгеләргә тиеш.

Жирле референдум Шәһәр жирлеге советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнының, сайлау берләшмәләренен, шәһәр жирлеге башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенен яисә прокурорның мөрәжәгәте нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән жирле референдум шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны уздыруны Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен башкарма органы яисә жирле референдумны үткәрүне тәмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган гамәлгә ашыра.

8. Тавыш бирү йомгаллары һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар шәһәр жирлеге территориясендә мәжбүри үтәлгә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органны, аларның вазыйфай затлары яисә шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органны тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органны әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен тәмин итә.

11. Жирле референдум үткөрү турындагы карарга, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга карата федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12 Статья. Муниципаль сайлаулар

1. Муниципаль сайлаулар шәһәр жирлеге Советына депутатлар, Жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай затларын яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә уздырыла.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутаты итеп тавыш бирү көнендә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

3. Муниципаль сайлаулар шәһәр жирлеге советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көнненән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлаулар билгеләгәндә әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кыскартылырга мөмкин, әмма кимендә өчтән беренә.

Федераль законда билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны эзерләү һәм үткөрү сайлау комиссияләренә аларның компетенциясе кысаларында йөкләнә.

5. Шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» гы 67-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Шәһәр жирлеге Советы депутатлары сайлау округына сайлаучылар вәкиллегенә уртача нормасы нигезендә төзелә торган бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Теркәлгән кандидат бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган дип тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның күпчелек тавышын алган.

Шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлауда бер мандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның 50 проценттан да ким булмаган тавышын жыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тарафыннан тигез тавыш белән теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

13 статья. Шәһәр жирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгы, гамәлдәге законнарда һәм әлеге Уставта билгеләнгән нигезләр һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутатның хокукка каршы конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) расланган, ул сайлаучыларның үзенә карата ышаныч уята һәм шәһәр җирлеге башлыгының депутат бурычларын яисә бурычларын үтәмәүдә, депутат, шәһәр җирлеге башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр кылуда һәм Россия Федерациясе Конституциясенен, Татарстан Республикасы Конституциясенен, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының суд тәртибендә раслануы тора., һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе.

3. Шәһәр җирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Шәһәр җирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын тәкъдим итү һәм гражданның имзаларын җыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия 10 кешедән дә ким булмаган инициатив төркем оештырыла.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән шәһәр җирлегенә сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) күрсәтелергә тиеш, аны чакыртып алу өчен нигез булып торучы әлеге затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны биргән органның исеме яисә коды күрсәтелеп, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм шәһәр җирлеге территориясендә аның исемненән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечкә депутатның күрсәтелгән хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушып бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, имзалар җыю, шәһәр җирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау йөзеннән, җыелган имзаларны тикшерү җирле референдум үткөрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Шәһәр җирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү шәһәр җирлеге Советы тарафыннан билгеләнә һәм җирле референдум үткөрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

8. Шәһәр җирлегенә сайлау комиссиясе тарафыннан инициатив төркем үтенечнамәсен караганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә шәһәр җирлеге Советы депутаты тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр уңаеннан аңлатмалар бирергә, кирәкле

документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат, сайлау комиссиясенен, шәһәр жирлеге Советының утырышларын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча, алдан ук аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Шәһәр жирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр уңаеннан сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр жирлеге башлыгы, чакыртып алу өчен сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, теркәлгән дип санала.

11. Шәһәр жирлеге советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга тиеш.

12. Шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми ясаганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, шәһәр жирлеге Советына һәм шәһәр жирлегенен тиешле депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язма рәвештә хәбәр итә.

14 статья. Шәһәр жирлегенен чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән үзгәрешләргә ризалыгын алу, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору максатларында уздырыла.

2. Шәһәр жирлегенен чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда шәһәр жирлегенен бөтен территориясендә яисә аның территориясенен бер өлешендә уздырыла.

3. Шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү шәһәр жирлеге советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

4. Шәһәр жирлегенен чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда шәһәр жирлегендә яшәүчеләренен яртысыннан артыгы яисә сайлау хокукына ия шәһәр жирлеге өлеше катнашса, булган дип санала. Халык ризалыгы шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртүгә, шәһәр жирлеген үзгәртеп коруга алынган дип санала, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен шәһәр жирлегендә яисә шәһәр жирлегендә тавыш бирүдә катнашкан халыкның яртысыннан күбрәге тавыш бирсә.

5. Шәһәр жирлегенәң чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга тиеш.

15 статья. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Уставта һәм шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия булган гражданнарның инициатив төркеме, сайлау хокукына ия шәһәр жирлегендә яшәүчеләр саныннан 3 проценттан артмаган санда, хокукый инициатива белән чыгыш ясарга мөмкин.

3. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру максатларында гражданнар хокуклы:

- яшәү (эш) урыны буенча гражданнар жылышларын һәм хокукый чыгару инициативасы турында фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка күмәк чаралар оештырырга һәм үткәргәргә;;

- хокукый инициативаны тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен имзалар жыю буенча инициативалы төркемнәр булдыру;;

- шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең имзаларын жыю һәм законнарга каршы килми торган ысуллар белән хокукый инициативаны тәкъдим итү өчен агитация алып бару.

4. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты шәһәр жирлеге Советы, аның ачык утырышында, шәһәр жирлеге башлыгы яисә шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан әлеге Уставта билгеләнгән компетенциясе нигезендә, аны керткән көннән өч ай эчендә мәжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты карау процедурасы шәһәр жирлеге Советы Регламенты, шәһәр жирлеге башлыгының, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау нәтижеләре буенча кабул ителгән дәлилленгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә керткән гражданнарга язма рәвештә житкерелергә тиеш.

16. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Шәһәр жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар жыелышлары һәм конференцияләре үткәрү юлы белән, шулай ук территорияль ижтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территорияль ижтимагый үзидарә гражданнар яшәгән түбәндәге территорияләр чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йорт подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; шәһәр жирлеге чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территорияль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре шәһәр жирлеге Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча, шәһәр жирлеге Советы тарафыннан расланган шәһәр жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарә турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территорияль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.

5. Территорияль ижтимагый үзидарә аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм ижтимагый оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

6. Территорияль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләр формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләр вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышлары, конференцияләре аның Уставы нигезендә чакырыла.

8. Территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда уналты яшыкә житкән тиешле территориядә яшәүче халыкның кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналты яшыкә житкән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар жыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенен махсус вәкаләтләрә түбәндәгеләр керә:

1) территорияль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территорияль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;

- 3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;
- 4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчэнлегенәң төп юнәлешләрән билгеләү;
- 5) территориаль ижтимагый үзидарэ керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлеге турында хисапларны карау һәм раслау.
- 7) инициатив проект турында фикер алышу һәм аны хуплау турындагы мәсьәлә буенча карар кабул итү.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:

- 1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатләрән тәкъдим итәләр;
- 2) гражданнарның жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәләшен тәмин итәләр;
- 3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатләндрүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбенән дә, шәһәр жирлеге башкарма комитеты белән шәһәр жирлеге бюджеты акчаларын кулланып та башкара алалар;
- 4) үз компетенцияләренә күрсәтелгән актларны кабул итү кертелгән жирле үзидарэ органнарына (шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты) әлеге органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертәргә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе шәһәр жирлеге Советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеләнә.

17 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында шәһәр жирлеге халкы, жирле үзидарэ органнары инициативасы белән гражданнарның инициатив төркеме оештырыла, ул территориаль жәмәгать үзидарәсе Уставы проектын эшләүне һәм территориядә яшәүче гражданнар жыелышын оештыра, аның чикләрендә әлеге территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Гражданнар жыелышы шәһәр жирлегенәң тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарэ төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук шәһәр жирлеге советында территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәүгә бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар жыелышын тапшырырга вәкаләтле вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ территориаль ижтимагый үзидарэ уставы шәһәр жирлеге Советы тарафыннан гамәлгә куелган дип санала.

18 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) шәһәр жирлеге башлыгына тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында Карар кабул ителгән гражданнар жыелышының беркетмәсе, анда, фамилиясен, исемен, әтисенең исемен, туган көнен, сериясен, паспорт бирү номерын һәм датасын, гражданин паспорттын алыштыручы документны, һәр вәкаләтле вәкилнең яшәү урыны адресын күрсәтеп, гражданнар жыелышының беркетмәсе.;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Шәһәр жирлеге башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән ике атна эчендә аның уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында шәһәр жирлеге Советы Карары проекты алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын һәм шәһәр жирлеге Советының киңәш бирү тавышы хокукына ия утырышында алдан караганда катнашырга хокуклы.

5. Шәһәр жирлеге Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яисә аны теркәүдән баш тарту турында әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны шәһәр жирлеге башлыгы алганнан соң 30 көн эчендә карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, шәһәр жирлеге Уставына, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы килүе нигез булып тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын территориаль ижтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча теркәүдән баш тарту рәхсәт ителми.

8. Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилленгән карар өч көн

эчендә рәсми рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына язма рәвештә житкерелергә тиеш.

9. Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул ителгән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турында билге белән, гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе шәһәр жирлеге Советында саклана.

10. Территорияль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр шәһәр жирлеге Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

19 Статья. Халык тыңлаулары, ижтимагый фикер алышулар

1. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы катнашында жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукий актлар проектларын тикшерү өчен халык алдында тыңлаулар үткәргә мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халык, шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы яки шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән үткәрелә. Халык яисә шәһәр жирлеге Советы инициативасы белән үткәрелә торган ачык тыңлаулар шәһәр жирлеге Советы, ә шәһәр жирлеге башлыгы яисә шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән - шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) шәһәр жирлеге Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукий акт проекты, шәһәр жирлеге Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукий актларга туры китерү максатларында төгәл яңадан күрсәтү формасына үзгәрешләр кертелә торган очрактан тыш;

2) шәһәр жирлеге бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

2.1) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекты;

3) шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турында карар, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, тиешле орган яисә шәһәр жирлегенә вазыйфай заты муниципаль норматив хокукий акт проектын караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Аларны үткөрү вакытын һәм урынын күрсәтеп гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукий акт проекты гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса.

6. Халык алдында тыңлаулар үткөрү турындагы карар басылып чыккан көннән алып һәм шәһәр жирлегендә яшәүчеләр шәһәр жирлеге башлыгына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язмача тәкъдимнәр һәм

искәрмәләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый акт проектына карата ачык тыңлауларга чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Шәһәр жирлегә башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар, әгәр гамәлдәге законнарда башка вакыт каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Халык тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән уздырыла. Халык тыңлауларында шәһәр жирлегенә теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар үткөрү нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенә вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә муниципаль норматив хокукый акт проектына гавами тыңлауларга кабул итү кертелгән.

9. Ачык тыңлаулар уздыру нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенә вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә муниципаль норматив хокукый акт проектына гавами тыңлауларга кабул итү керә.

10. Ачык тыңлауларны оештыру һәм үткөрү тәртибе шәһәр жирлегә Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләренә межалау проектлары, территорияләренә төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларынан читкә китүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары буенча, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан файдалануның башка төренә рөхсәт ителгән бер төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә расланмаган булганда, шәһәр төзелеш эшчәнлегә турындагы закон нигезләмәләрен исәпкә алып, шәһәр жирлегә Советының әлегә Устав һәм (яисә) норматив хокукый акты белән билгеләнә торган жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелә.

20 Статья. Гражданнар жыелышы

1. Жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенә жирле үзидарә вазыйфай затлары эшчәнлегә турында мәгълүмат бирү, инициативалы проектларны кертү һәм аларны карау, шәһәр жирлегә территориясендә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар жыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар жыелышлары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыелышы халык, шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очрақларда үткәрелә.

3. Шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар жыелышы шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре, жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә 10 проценты булган гражданнар төркеменәң язма тәкъдиме буенча шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, жыелышны үткәрү вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелышны үткәрү инициативасы белән бер төркем гражданнар - бу гражданнар мөрәжәгать итсә, аларның һәркайсының фамилиясен, исемн, атасының исемн, туган көнен, яшәү урынын күрсәтеп.

Шәһәр жирлеге Советы гражданнарның жыелышын яқындагы утырышта үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Шәһәр жирлеге Советы гражданнарның жыелышын аның максатка яраксызлыгы аркасында үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча, массакуләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, һәр фатирны (шәхси) тикшерүләрен, белдерүләрен һәм башка мөмкин булган чараларны кулланып хәбәр итәләр.

Гражданнар жыелышына әзерлекне һәм үткәрүне шәһәр жирлеге башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Жыелышта катнашырга хокукы булган гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар жыелышы тулы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай

ук жирле үзидарэ органнары һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарәсенәң вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданныр жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданныр жыелышы үз компетенциясенә территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданныр жыелышы кабул иткән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш, алар компетенциясенә мөрәжәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән, язма җавап юлнамасы белән.

11. Гражданныр жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданныр жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлегә Устав һәм шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданныр жыелышының нәтижәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

21 Статья. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм шәһәр жирлегендә яшәүче барлык кешеләрнең фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә. Шәһәр жирлегенәң тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданныр жыелышын чакыру авырайган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданныр жыелышында катнашырга хокуклы кешеләр саны 100 кешедән артып киткән очракларда үткәрелә.

2. Гражданнырны (делегатлар жыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлегә Устав, шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданныр жыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) хокуклы дип санала, әгәр анда уналтынчы яшькә җиткән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән бер өлешеннән дә ким булмаган өлеше катнашса. Конференция карарлары (делегатлар жыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар (делегатлар жылышлары) конференциясе нәтижеләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

22 Статъя. Халык жыены

1.1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очрактарда гражданнар жыены үткәрелергә мөмкин:

1) күрсәтелгән торақ пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район территориясенә кертүгә китерә торган күрсәтелгән торақ пункт составына керә торган шәһәр жирлеге (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торақ пунктта;

2) шәһәр жирлеге составына керүче торақ пунктта әлеге торақ пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча фикер алыштылар.

2. Әлеге статъяда каралган гражданнарның жыены анда сайлау хокукына ия торақ пунктта яисә жирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан күбрәге катнашканда хокуклы. Торақ пунктта әлеге торақ пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, әлеге Устав һәм Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан расланган гражданнар жыенын үткәрү тәртибе турындагы нигезләмә нигезендә гражданнар жыены гражданнар жыены гражданнар жыенын үткәрү турында карар кабул ителгән көннән алып бер айдан да артмаган вакытта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта әлек гражданнар жыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмыйлар. Гражданнар жыенының карары гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

23 статъя. Гражданнардан сорау

1. Гражданнарны сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан кабул ителгән карарларда халыкның фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен шәһәр жирлеге территориясендә яисә территориясендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия шәһәр жирлеге халкы катнаша ала. Гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү турындагы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча үткәрелгән сораштыруда шәһәр жирлеге яки аның өлешендә яшәүчеләр катнашырга хокуклы, аларда уналтынчы яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

3. Гражданнарны сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы - жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - шәһәр жирлеге жирләренең максатчан билгеләнешен республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

3) уналты яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган шәһәр жирлегендә яки аның өлешендә яшәүчеләр - әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру билгеләү һәм үткәру тәртибе шәһәр жирлеге Уставы һәм (яки) шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

5. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турындагы карар шәһәр жирлеге советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнардан сорашып белешү үткәру өчен, муниципаль берәмлекнең рәсми сайты "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча кулланылырга мөмкин: <http://www.spasskiy.tatarstan.ru>. Шәһәр жирлеге Советының гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турындагы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

- 1) сораштыру үткәру датасы һәм сроклары;
- 2) Сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;
- 3) сораштыру үткәру методикасы;
- 4) сораштыру кәгазе формасы;
- 5) сораштыруда катнашучы шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең минималь саны.

6. Шәһәр жирлегендә яшәүчеләр халыктан сораштырулар үткәругә 10 көннән дә ким булмаган вакыт эчендә хәбәр итәләр.

7. Гражданнарны сораштыру эзерләүгә һәм үткәругә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) шәһәр жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән - шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары яисә шәһәр жирлеге халкы инициативасы буенча сораштыру үткәру турында;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтижеләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән шәһәр жирлегендә яшәүче һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтижеләре шәһәр жирлегенең жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

24 Статъя. Жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар

шәһәр җирлеге Советы тарафыннан үз инициативасы яисә тиешле территориядә яшәүче гражданныр таләбе буенча шәһәр җирлеге Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча, массакуләм мәгълүмат чараларында басылып чыга, шәһәр җирлегендә яшәүчеләргә танышу өчен мөмкин булган урыннарда җибәрелә, башка ысуллар белән халыкка игълан ителә.

3. Халык фикер алышуына мәсьәлә чыгару белән бергә шәһәр җирлеге Советы фикер алышу барышында кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау эшен оештыруның вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия булдыра.

4. Шәһәр җирлеге Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр шәһәр җирлеге Советына җибәрелә.

6. Муниципаль хокукый акт проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр шәһәр җирлеге Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы нәтижәләре турында халыкка хәбәр ителә.

25 Статъя. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарына гражданныр мөрәҗәгатә

1. Гражданныр шәһәр җирлегенә җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм күмәк мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданныр мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясендә гражданныр мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданныр мөрәҗәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданныр мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Җирле үзидарәнә вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә жаваплы.

26 Статъя. Шәһәр җирлеге халкы тарафыннан җирле үзидарәнә турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган федераль законнар нигезендә җирле үзидарә халкының турыдан-туры җирле үзидарәнә гамәлгә ашыруда катнашуы һәм җирле үзидарәнә гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашуы белән беррәттән гражданныр җирле үзидарәнә гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе

Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарә вазыйфаи затлары халыкка шәһәр жирлегендә яшәүчеләр тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

27 Статья. Шәһәр жирлеге Советы-шәһәр жирлеге жирле үзидарәсенә вәкиллеке органы

1. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге жирле үзидарәнең даими эшләүче коллегияль вәкиллеке органы булып тора.

2. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре «муниципаль берәмлеге Советы – шәһәр жирлеге Советының рәсми атамасы»

3. Шәһәр жирлеге Советының вәкаләтләре вакыты-5 ел.

4. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлегендә яшәүчеләргә хисап тотты һәм контрольдә тотылды.

5. Шәһәр жирлеге Советының үз исеме язылган мөһер, бланклар бар.

6. Шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары шәһәр жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

28 Статья. Шәһәр жирлеге Советы составы

1. Шәһәр жирлеге советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланучы 10 депутаттан тора.

2. Шәһәр жирлеге Советы аның составына шәһәр жирлеге Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутатны сайлаганда хокуклы була.

29 Статья. Шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы

1. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш шәһәр жирлеге Советы эшли башлаганнан бирле туктатыла.

Депутатның вәкаләтләре вакыты шәһәр жирлеге Уставы белән билгеләнә һәм ике елдан да ким булмаска тиеш.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очрактардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.

Шәһәр жирлеге Советы депутатына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, айга ике эш көне чорында эш урынын (вазыйфасын) саклау гарантияләне.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Шәһәр жирлеге Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, шәһәр жирлеге Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәмин ителә.

5. Шәһәр жирлеге Советы депутаты шәһәр жирлеге Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:

1) шәхсән яисә аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаса;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә шәһәр жирлеге Советы абруена зыян китерә алырлык низаглы ситуацияләрдән котылырга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутатлык вазыйфаларының объектив башкарылуына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта шәһәр жирлеге советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә жайга салуга юнәлтелгән аның карарын үтәргә.;

4) шәһәр жирлеге Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаса һәм кулланмаса.;

6) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә акчалата бүләк алмаса.

6. Шәһәр жирлеге Советы депутаты 2008 елның 25 декабрәндәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш. Депутат вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы "Коррупциягә каршы тору турында" Федераль законда, 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы "Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" Федераль законда, "Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларны

ачуны, чит ил банкларында акча һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, әгәр «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану.

7. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган белешмәләрнең дәрәжәсиз һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, "Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар ачарга һәм аларга (керемнәр) ия булуны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон), Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга "Татарстан Республикасы Президенты депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка карата башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә.";

8.1. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәҗәсиз булмаган мәгълүмат биргән депутатка карата, әгәр дә бу мәгълүматларны бозып күрсәтү мөһим булмаса, түбәндәгә җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутатны муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында, аның вәкаләтләре срогы тәмамланганчы шәһәр жирлегә Советында, Жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфа биләүдән азат итү, тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка мөрәҗәгать итәргә.";

3) даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчегә кадәр даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итү.;

4) шәһәр жирлегә Советында вазыйфаларны биләүне тыю, жирле үзидарәнең сайлау органында аның вәкаләтләре срогы тәмамланганчы;

5) вәкаләтләр срогы тәмамланганчы даими нигездә вәкаләтләрән үтәүне тыю.

8.2. Депутатка карата 8.1 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында Карар кабул итү тәртибе. Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

9. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр Спас муниципаль районының "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырыла һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларын муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

30 Статья. Шәһәр җирлеге Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Шәһәр җирлеге Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешма коллективлары, дәүләт һәм башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тотта.

3. Шәһәр җирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эшләре турында елга бер тапкыр хисап тотта, аларны даими рәвештә шәһәр җирлеге Советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Шәһәр җирлеге Советы депутаты шәһәр җирлеге халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәренә, гаризаларны, шикаятьләренә карарга, аларда булган мәсьәләләренә дәрәҗә һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәрү тормыш белән тәмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвен бозу, җәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яисә җирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

6. Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенен жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара формасында сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә үткәргүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

31 Статья. Яңа сайланган шәһәр жирлеге Советының эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш шәһәр жирлеге Советы беренче утырышка шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча жыела. Сайлаулардан соң беренче утырыш шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан чакырыла, ә ул булмаганда - шәһәр жирлеге сайлау комиссиясе тарафыннан.

2. Сайлаулардан соң шәһәр жирлеге Советының беренче утырышын шәһәр жирлегенә яңа башлыгы сайланганчы ача һәм яше буенча иң өлкәне шәһәр жирлеге Советы депутаты алып бара.

32 Статья. Шәһәр жирлеге Советы компетенциясе

1. Шәһәр жирлеге Советы компетенциясендә:

- 1) шәһәр жирлеге уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;
- 2) закон нигезендә шәһәр жирлеге территориясендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;;
- 3) шәһәр жирлеге бюджетын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;
- 4) жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү, салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә;
- 5) муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау;
- 6) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;
- 7) шәһәр жирлегенә коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, шәһәр жирлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, шәһәр жирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган таләпләр;
- 8) шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициативаны тәкъдим итү;

9) шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлауны билгеләү һәм шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

10) жирле референдум билгеләү;

11) шәһәр жирлеге башлыгын сайлау;

12) шәһәр жирлеге башлыгы урынбасарын сайлау;

13) муниципаль район Советына шәһәр жирлеге Советы депутатлары арасыннан шәһәр жирлеге вәкилен сайлау.;

14) шәһәр жирлеге башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

15) шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, Конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

16) шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесен билгеләү, аның отставкасын кабул итү;

17) шәһәр жирлеге сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

18) шәһәр жирлегенә чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү;

19) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

20) шәһәр жирлегенә муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштереп калуы шәһәр жирлеге Советы тарафыннан килештереп яисә расланганнан соң гамәлгә ашырыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү.;

21) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук федераль законнарда каралган очраклардан тыш, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә тарифларны билгеләү тәртибен билгеләү.;

22) шәһәр жирлегенә муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

23) шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

24) шәһәр жирлегенә Ревизия комиссиясен формалаштыру;

25) шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәрү турында Карар кабул итү;

26) жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен башкаруын контрольдә тоту;

27) шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

28) шәһәр жирлеген территорияль планлаштыру документларын, шәһәр жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын, шәһәр жирлеге территориясеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

29) шәһәр жирлеге территориясендә урамнарға һәм торак пунктларның башка өлешләренә исем бирү һәм аларның исемен үзгәртү мәсьәләләрен хәл итү;

30) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

31) муниципаль махсулаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

32) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына шәһәр жирлеге бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

33) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

34) үз массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

35) шәһәр жирлеге Уставын һәм шәһәр жирлеге Советы карарларын аңлату;

36) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча шәһәр жирлеге Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

37) шәһәр жирлеге Советы Аппараты турында нигезләмәне раслау;

38) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләренә вәкилләкле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән шәһәр жирлеге Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге башлыгының эшчәнлеге, шәһәр жирлеге башкарма комитеты һәм шәһәр жирлеге башлыгына караган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, шул исәптән шәһәр жирлеге Советы тарафыннан куелган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык отчетларын тыңлый.

33 Статья. Шәһәр жирлеге Советының эш тәртибе

1. Шәһәр жирлеге Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм шәһәр жирлеге Советының регламенты белән билгеләнә.

2. Шәһәр жирлеге Советының төп эш формасы булып аның утырышлары тора, аларда шәһәр жирлеге Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Шәһәр жирлеге Советы утырышлары сайланган депутатлар саныннан кимендә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Шәһәр жирлеге Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, ләкин кимендә өч айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш утырышлар шәһәр жирлеге башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше чакырыла.

5. Совет утырышлары шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан чакырыла. Шәһәр жирлеге Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга

калмыйча, ә чираттан тыш утырыш - аны үткәругә кадәр бер көннән дә сонга калмыйча хәбәр итәләр.

6. Шәһәр җирлеге Советы утырышлары ачык һәм ачык үткәрелә.

Советның ачык утырышларында шәһәр җирлегендә яшәүче һәр кеше катнаша ала.

Регламентта каралган очрақларда шәһәр җирлеге Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик шәһәр җирлеге Советы чакырган затлар, шулай ук утырышта закон нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Шәһәр җирлеге Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчәрелә һәм тавыш бирү нәтиҗәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Шәһәр Советы утырышы беркетмәсенә кул куйганнан соң, шәһәр җирлеге башлыгы аның белән шәһәр җирлегендә яшәүче һәр кеше таныша ала.

8. Шәһәр җирлеге Советы утырышында һәр депутат бер тавышка ия. Шәһәр җирлеге Советы депутаты үзенә тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашыра. Шәһәр җирлеге Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очрақлары әлеге Устав, шәһәр җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

34 Статья. Шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру

1. Шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыруны шәһәр җирлеге башлыгы башкара.

2. Шәһәр җирлеге Советы Регламенты нигезендә шәһәр җирлеге Советы компетенциясенә кергән мәсьәләләргә алдан карау һәм эзерләү өчен, депутатлар арасынан, шәһәр җирлеге башлыгы һәм аның урынбасарынан тыш, даими яки вакытлы комиссияләр (яисә) әлеге мәсьәләләргә эзерләү өчен җаваплы депутатлар шәһәр җирлеге советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча билгеләнә ала. Депутат ике даими комиссиядә дә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, шәһәр җирлеге Советы карарлары проектларын эзерләү, шәһәр җирлеге карамагына кертелгән иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, шәһәр җирлеге Советы каршында аны хәл итү буенча депутатлар, шәһәр җирлеге башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм шәһәр җирлеге халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4. Шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәмин итүне шәһәр җирлеге Советы аппараты башкара.

35 Статья. Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару.

1. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге территориясендә әлеге Уставның шәһәр жирлеге советы кабул иткән норматив хокукый актларның, шәһәр жирлеге бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, шәһәр жирлеген үстерү программаларыннан файдалануны, шәһәр жирлеге башкарма комитеты һәм аның житәкчесе эшчәнлегенә контрольне гамәлгә ашыра.

2. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, шәһәр жирлеге советы, шәһәр жирлеге башлыгы депутатлары арасыннан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы буенча законнар нигезендә шәһәр жирлеге бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижәлелегенә тикшерү (ревизия) уздырылырга мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткөрү тәртибе шәһәр жирлегенәң ревизия комиссиясе турында нигезләмә белән билгеләнә.

4. Шәһәр жирлегенәң башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятиеләре, учреждениеләре, оешмалары, вазыйфай затлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкасы билгеләнмәгән булса, шәһәр жирлеге Советы, аның контроль комиссияләре депутаты, шәһәр жирлеге Советы депутаты мөрәжәгатә буенча шәһәр жирлеге Советы карамагына карый торган мәсьәләләр буенча соралган мәгълүмат бирергә, ә кануннарны, муниципаль хокукый актларны бозган очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге башлыгының, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенәң аларның эшчәнлегә нәтижеләре, шәһәр жирлеге башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнең башка ведомство органнары эшчәнлегә турында, шул исәптән шәһәр жирлеге советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турындагы еллык хисапларын тыңлый.

6. Шәһәр жирлеге Советы, контроль функцияләрен гамәлгә ашырганда, шәһәр жирлеге башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-күрсәтмә эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

36 статья. Шәһәр жирлеге вәкилен муниципаль район советына сайлау.

1. Шәһәр жирлеге вәкиле шәһәр жирлеге Советы депутатлары арасыннан Спас муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгын хуплап тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

37 статья. Шәһәр җирлеге советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләре түбәндәге очрақларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

- 1) шәһәр җирлеге советы үз-үзен таркату турында карар кабул итте;
- 2) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган нигезләрдә һәм тәртиптә шәһәр җирлеге советын тарату;
- 3) шәһәр җирлеге Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергәндә, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуына бәйлә рәвештә;
- 4) шәһәр җирлеген үзгәртеп кору, шулай ук шәһәр җирлеген юкка чыгарган очрақта;
- 5) шәһәр җирлегенә шәһәр округы белән берләшүенә бәйлә рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;
- 6) шәһәр җирлеге яисә шәһәр җирлеге белән шәһәр округы чикләренә үзгәрүе нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру;
- 7) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актыны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән срокларда үткәрелә.

38 Статья. Җирлек советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе.

1. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы карар шәһәр җирлеге башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысыннан да ким булмаган санда кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында Карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

- 1) шәһәр җирлеге Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;
- 2) шәһәр җирлеге бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисап раслау чорында;
- 3) шәһәр җирлеге башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта.

3. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен нигезли торган башка материаллар кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен шәһәр җирлеге Советы карары белән комиссия төзелә. Шәһәр җирлеге Советы яисә шәһәр җирлеге башлыгы карары белән шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык алдында тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дэвамлылыгы шәһәр җирлеге Советы депутатлары һәм шәһәр җирлеге халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча һәръяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турында карар үз-үзен таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы карары яшерен тавыш бирү юлы белән шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Шәһәр җирлеге Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдим кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да соңга калмыйча күрсәтелергә мөмкин.

39 Статья. Шәһәр җирлеге Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Шәһәр җирлеге Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дөүләт органнарына сайланырга, аларга чит дөүләт гражданлыгы алырга йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дөүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;
- 8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;
- 9) шәһәр җирлеге советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юллама;

11) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-8, 10 һәм 12 пунктларында күрсәтелгән очракларда шәһәр жирлеге советы депутатының вәкаләтләрән туктату турындагы карар, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез шәһәр жирлеге Советы сессияләре арасында барлыкка килсә - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча, шәһәр жирлеге советы тарафыннан кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президентының шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрнең вакытыннан алда туктатылуына нигез барлыкка килгән көн-әлеге гариза шәһәр жирлеге Советына кергән көн.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта, шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

4. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатның өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ

40 Статья. Шәһәр жирлеге башлыгы-шәһәр жирлегенәң югары вазыйфаи заты

1. Шәһәр жирлеге башлыгы шәһәр жирлегенәң иң югары вазыйфаи заты булып тора.

2. Жирлек башлыгы шәһәр жирлеге Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.

3. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының " Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге башлыгы»

4. Авыл жирлеге башлыгы вазыйфасы буенча Спас муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

41 Статья. Шәһәр жирлеге башлыгын сайлау тәртибе

1. Шәһәр жирлеге башлыгы яңа сайланган шәһәр жирлеге Советының беренче сессиясендә шәһәр жирлеге Советы депутатлары арасынан ачык тавыш бирү юлы белән, әгәр шәһәр жирлеге Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре вакытына сайлана.

Шәһәр жирлеге башлыгын сайлау шәһәр жирлеге Советы депутатлары тарафыннан тәкъдим ителә торган кандидатлар арасынан, шул исәптән шәһәр жирлеге халкы, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, шәһәр җирлеге башлыгы итеп сайланган дип санала.

3. Шәһәр җирлеге башлыгы сайланганнан соң түбәндәге антны китерә:

“Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы “Болгар шәһәре” муниципаль берәмлеге башлыгының миңа йөкләнгән югары бурычларын үтәгәндә, Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының “Болгар шәһәре” муниципаль берәмлеге Уставын үтәргә, Болгар шәһәрендә яшәүчеләрнең иминлеген тәмин итү, кеше һәм граждандар хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчен һәм белемнәрен куярга ант итәм”.

42 статья. Шәһәр җирлеге башлыгы статусы

1. Шәһәр җирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Шәһәр җирлеге башлыгы даими нигездә биләгән вазыйфасына сайланган очракта, ул шәһәр җирлеге башлыгы вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкара.

3. Шәһәр җирлеге башлыгы үз эшчәнлегендә шәһәр җирлеге халкына һәм шәһәр җирлеге советына федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә хисап тотылды һәм хисап тотылды.

4. Шәһәр җирлеге башлыгы елга бер тапкырдан да ким булмаган эшчәнлек нәтижәләре, шул исәптән шәһәр җирлеге Советы тарафыннан куелган мәсьәләләргә хәл итү турында шәһәр җирлеге Советы алдында хисап тотат.

5. Муниципаль берәмлек башлыгы "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрена 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрена 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрена 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) файдалануны тыю турында" Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

43 статья. Шәһәр җирлеге башлыгы вәкаләтләре

Шәһәр җирлеге башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләргә җирле үзидарә органнары, дәүләт һәм муниципаль органнары, граждандар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә шәһәр җирлеге исемнән эш итә, ышанычнамәсез шәһәр җирлеге исемнән эш итә;

2) шәһәр җирлеге Советы эшен оештыра, шәһәр җирлеге Советы сессияләрен чакыра һәм аларга рәислек итә, шәһәр Советының чираттан тыш сессиясен чакыруны таләп итәргә хокуклы;

3) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә шәһәр җирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән норматив хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

5) шәһәр җирлеге Советы эшендә хәбәрдарлыкны һәм җәмәгатьчелек фикерен исәпкә алуны тәмин итү буенча чаралар күрә;

6) гражданның кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карауны оештыра;

7) шәһәр җирлеге Советы сессияләре беркетмәләренә кул куя;

8) шәһәр җирлеге Советы аппараты эшенә җитәкчелек итә;;

9) шәһәр җирлеге Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

10) шәһәр җирлеге советын карап тоту һәм аларның эшчәнлеген тәмин итү өчен шәһәр җирлеге бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

11) законнар һәм әлеге Устав нигезендә гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча шәһәр җирлеге Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

12) шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән шәһәр җирлеге территориясендә эш итүче кирәкле үзара хезмәттәшлеген тәмин итә;

13) шәһәр җирлеге исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләреннән җирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи;;

14) җирле үзидарә органнары тарафыннан җирле эһәмияттәге мәсьәләләренә һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итә;

15) шәһәр җирлеге советына үз эшчәнлегенә турында хисап бирә;

16) дәүләт һәм башка органнарда шәһәр җирлеге мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә;

17) шәһәр җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе белән контракт төзи;

18) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән шәһәр җирлеге башлыгы карамагына кертелгән башка вәкаләтләренә, шулай ук әлеге Устав, шәһәр җирлеге Советы карарлары белән шәһәр җирлеге башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

44 Статъя. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары

1. Шәһәр жирлеге башлығы тәкъдиме белән шәһәр жирлеге Советы тарафыннан депутатлар арасыннан шәһәр жирлеге башлығы урынбасары сайлана.

2. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары, әгәр шәһәр жирлеге Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, шәһәр жирлеге башлығының сайланган урынбасары булып санала.

4. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары шәһәр жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү буенча функцияләрне башкара, шәһәр жирлеге Башлығы йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялга китүгә бәйле рәвештә) яки үз бурычларын үти алмаган яисә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта, шәһәр жирлеге Башлығы вазыйфаларын башкара.

5. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары, әлеге Уставның 43 статьясындагы 2 пункттында күрсәтелгән очрактан тыш, үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкара.

6. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 39 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

7. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары шәһәр жирлеге башлығы инициативасы буенча яисә шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителә торган шәһәр жирлеге Советы карары буенча да вазыйфадан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Шәһәр жирлеге Башлығы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

8. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасарының вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы "Коррупциягә каршы тору турында" Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы "Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" Федераль законда, "аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертмнәр) ачарга һәм аларны ачарга, чит ил банкларында акча һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану.

45 Статья. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жиберү»;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләшү»;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшчән дип тану;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату – аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләрен сәламәтлек торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән ныклы сәләтсез гамәлгә ашырырга;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр жирлеген үзгәртеп кору, шулай ук шәһәр жирлеген юкка чыгарган очракта;

13) шәһәр жирлеге белән шәһәр округы берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалту;

14) шәһәр жирлеге яисә шәһәр жирлеге белән шәһәр округы чикләренең үзгәрүе нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру;;

15) Турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.;

16) "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрэндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрэндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым

категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәүне.

2. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-11 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча, шәһәр жирлегенә яңа башлыгын сайлау шәһәр жирлеге Советының яқындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

3. Вәкаләтләре шәһәр жирлеге башлыгы вазыйфасыннан читләштерү турында Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) хокукый акты нигезендә вакытыннан алда туктатылган яисә шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турында шәһәр жирлеге Советы карары нигезендә туктатылган шәһәр жирлеге башлыгы әлеге хокукый актка шикаят бирә яисә суд тәртибендә карарга шикаят бирә икән, шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел. , шәһәр жирлеге Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган суд карары законлы көченә кәргәнчә.

4. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, шәһәр жирлеге Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган шәһәр жирлеге башлыгын сайлау вәкаләтләре туктатылганнан соң алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта әгәр шәһәр жирлеге Советының вәкаләтләре вакыты чыкканчы алты айдан да кимрәк вакыт калса, шәһәр жирлеге башлыгын шәһәр жирлеге Советы составыннан сайлау яңа сайланган шәһәр жирлеге Советының беренче утырышында башкарыла.

5. Муниципаль берәмлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган йә аңа карата суд карары буенча сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча жирле үзидарәнең вазыйфай заты яисә муниципаль берәмлек уставы нигезендә билгеләнә торган муниципаль берәмлек вәкилләклә органы депутаты башкара.

V бүлек . Шәһәр жирлеге башкарма комитеты

46 Статъя. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты-шәһәр жирлеге жирле үзидарә башкарма комитеты

1. Шәһәр жирлегенә башкарма комитеты шәһәр жирлеге жирле үзидарәсенә башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

2. Шәһәр жирлеге Башкарма комитетының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Болгар шәһәр Башкарма комитеты»

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты шәһәр жирлеге Советына хисап тотты һәм контрольгә алынды.

4. Шәһәр Башкарма комитеты үз исеме белән шәһәр жирлеге гербы сурәтләнгән бланклар, бланклар.

5. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары шәһәр жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

47 Статья. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Башкарма комитет житәкчесе тәкъдиме буенча шәһәр жирлеге Советы тарафыннан раслана.

2. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты структурасына түбәндәгеләр керә: Башкарма комитет житәкчесе, аның урынбасары, башка вазыйфай затлар һәм Башкарма комитетның тармак (функциональ) органнары.

48 Статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә

- шәһәр жирлеге бюджеты проектын, шәһәр жирлегенң комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын төзи;

- шәһәр жирлеге бюджетының үтәлешен тәэмин итә, шәһәр жирлегенң комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра;

- шәһәр жирлеге бюджеты үтәлеше турында хисап, шәһәр жирлегенң комплекслы социаль-икътисадый үстерү программаларының һәм планнарының үтәлеше турында хисап әзерли;

-шәһәр жирлегенң икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр жыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

2) шәһәр жирлеге территориясендә муниципаль милеккә идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- шәһәр жирлегенң муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- муниципаль милек белән идарә итү, шәһәр жирлеге территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- шәһәр жирлегенң муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- шәһәр җирлеге Советы карары белән билгеләнә торган нигезләмәләренә эзерли һәм шәһәр җирлеге Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр эзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән шәһәр җирлегенә икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; шәһәр җирлеге территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә.;

- шәһәр җирлеге Советы билгеләгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрен һәм Предприятиеләрен үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә;

- муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итүне һәм муниципаль йөкләмәне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

- әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә тарифларны һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләргә тарифларны билгели;

- социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга «Коммерциягә карамаган оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ярдәм күрсәтә;

- шәһәр җирлегенә административ участогында эшләү өчен бинаны полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә бирә;

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорында торак урыны бирү.

3) территорияль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- шәһәр җирлеге Советына раслауга шәһәр җирлегенә генераль планы проектын һәм Россия Федерациясенә шәһәр төзелеше кодексы нигезендә шәһәр җирлегенә башка шәһәр төзелеше документлары проектларын эзерли һәм кертә, аларның үтәлешен тәмин итә;

- жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын төзүгә рөхсәт (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), муниципаль төзелешне гамәлгә ашырганда объектлар файдалануга кертүгә, шәһәр җирлеге

территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирә;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда мондый карау барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында биналарны, корылмаларны карауны һәм тәкъдимнәр бирүне оештыра;

- муниципаль милектәге жирләрден рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- шәһәр жирлеге территориясендә кануннарда билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлекләре бирә һәм ала;

- шәһәр жирлеге чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга эйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның эш-гамәлләре турында хәбәр итә;

- шәһәр жирлеге территориясендә дэвалау - савыктыру урыннарын һәм жирле эһәмияттәге курортларны булдыруны, үстерүне һәм саклауны тээмин итүне, шулай ук жирле эһәмияттәге махсус сакланыла торган табигый территорияләрден файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенең су законнары белән билгеләнгән чикләрдә, су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, халыкка аларны куллану чикләүләре турында хәбәр итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра.

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыра, анын исәбен алып бара, шәһәр жирлеге территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тээмин итә;

- муниципаль торак фондыннан файдалану һәм сакланышы, әлеге фондның торак биналарының санитар һәм техник кагыйдәләр һәм нормаларга, законнарның башка таләпләренә туры килүенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- шәһәр жирлегенең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген, аларда юл хәрәкәте иминлеген тээмин итүне, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм эшләвен тээмин итүне гамәлгә ашыра; шәһәр жирлегенең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын, юл хәрәкәтен оештыру муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясе законнары нигезендә автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра;

- шәһәр жирлеге территориясендә эш итүче жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графигын, тукталыш урыннарын раслый яки килештерә;

- жәмәгать транспорты тукталышлары өчен бүлеп бирелгән урыннарны төзекләндерүне тээмин итә;

- халыкны элемтә хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

5) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

б) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, шәһәр жирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм тормышка ашыра, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

- билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданны исәпкә алуны алып бара;

- торак биналарны торак булмаган биналарга һәм торак булмаган биналарга күчерү турында билгеләнгән тәртиптә карар кабул итә, күпфатирлы йортта биналарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә, билгеләнгән тәртиптә муниципаль һәм шәхси торак фондының торак урыннарын, күпфатирлы йортларның, Россия Федерациясе яки Татарстан Республикасы милкендә булган барлык торак биналары авария хәлендә һәм сүтелергә яки реконструкцияләнергә тиешле күпфатирлы йортлардан тыш, яшәү өчен яраксыз дип таний;

- шәһәр жирлегендә яшәүче һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданны торак законнары нигезендә торак урыннары белән тәмин итә;

- шәһәр жирлеге чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су бүлүне, халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәмин итүне оештыра;

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, шәһәр жирлеге китапханәләренә китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм туплауны оештыра;

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- шәһәр жирлеге территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар тудыра, шәһәр жирлегенә рәсми физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

- шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең массакуләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халык күпләп ял итә торган урыннары төзекләндрерүне оештыра, шул исәптән гражданнының гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәмин итә;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәмин итә;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлеләген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә

муниципаль торак фонды тәшкил итә торган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен уздыруны оештыра, энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;

- «Жылылык белән тәмин итү турында» Федераль законда каралган жылылык белән тәмин итүне оештыру вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- «Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында» Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- 2014 елның 28 июнендәге «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында»гы N 172-ФЗ Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

7) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнашу;

- шәһәр жирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үтәлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыру, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук шәһәр урманнарыннан, шәһәр жирлегенә торак пунктлары чикләрендә урнашкан махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалануны, аларны саклауны, торгызуны оештыру;

- урамнарны яктыртуны һәм йортларның исемнәре һәм номерлары булган күрсәткечләр урнаштыруны оештыра.

8) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә

- шәһәр жирлеге территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын боза торган актларына билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судта шикаять бирә;

- шәһәр жирлеге чикләрендә гадәттән тыш хәлләренә кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнаша;

- шәһәр жирлегенә торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәмин итә;

- территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм шәһәр жирлеге территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- гадәттән тыш хәлләренә бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыруны тәмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яисә килеп чыгу куркынычы турында халыкка вакытында хәбәр итүне һәм халыкка мәгълүмат бирүне тәмин итә;

- шәһәр жирлеге территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формированияләре эшчәнлеген булдыра, тәмин итә;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, шәһәр жирлеге депутатын чакыртып алу, шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләү һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәмин итә;

- жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларының, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының, шәһәр жирлеге Советы депутатларының, муниципаль хезмәткәрләрнең һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренең һөнәри белемнәрен һәм өстәмә һөнәри белем алуын оештыра, муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар эзерләүне оештыра, муниципаль хезмәт өчен кадрлар эзерләүне оештыра;

- жылышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыруга, спорт, тамаша һәм башка массакуләм ижтимагый чаралар үткөрүгә бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- шәһәр жирлеге территориясендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яки) юк итүдә катнаша;

- милләтара һәм конфессиональара татулыкны ныгытуга, шәһәр жирлеге территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

- халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;

- шәһәр жирлеге чикләрендә коррупциягә каршы торучу чараларын гамәлгә ашыра;

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләр өлкәсендә:

- шәһәр жирлеге милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны, шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны тәмин итә;

- жирле традицион халык сәнгате ижатын үстерү өчен шартлар тудыра, шәһәр жирлегендә халык сәнгате кәсепләрен саклап калу, торгызу һәм үстерү өчен шартлар тудыра;

- шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль музейларны карап тотуны тәмин итә;

- балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыра һәм тормышка ашыра.

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә шәһәр жирлегенең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларынан шәһәр жирлеге Советы карарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- шәһәр жирлеге ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны, ачык аукцион уздыруны «Федераль милектәге су объектларында төзелгән ясалма жир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2011елның 19 июлендәге 246-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге төзү турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакындагы шартнамә төзү хокукын тәмин итә;

- шәһәр жирлеге башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башкача тәмин итә;

- шәһәр жирлегенең архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенә 8 - 10, 17 һәм 20 пунктларында каралган шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында ирәкле нигездә шәһәр жирлеге өчен социаль эһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) башкаруга гражданның жәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару, жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу, муниципаль берәмлек халкына муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый һәм мәдәни үсеше турында рәсми мәгълүматны житкерү, аның ижтимагый инфраструктурасын һәм башка рәсми мәгълүматны үстерү турында массакуләм мәгълүмат чарасы гамәлгә куя;

- федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләрне гамәлгә ашыра;

- шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне, законнарда, әлеге Устав тарафыннан кертелгән вәкаләтләрдән тыш, шәһәр жирлеге Советы карарлары белән шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлегенең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертә.

2. Башкарма комитет шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) шәһәр жирлеге музейларын төзи;

2) шәһәр жирлегендә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

4) шәһәр жирлеге территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм шәһәр жирлеге территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

б) шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янгын сагы булдыра;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә;

-10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында " 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә»;

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) жирлек территориясендә яшәүче хужаларсыз гына хайваннар белән эш итү эшчәнлеген башкара;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында " Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра»;

14) инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешен өчен шартлар тудыра;

15) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

16) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында торак урыны бирү.

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру өчен вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә шәһәр жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләренә керә:

1) Тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру. Муниципаль контроль төрләре һәм аларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органнары исемлегенә шәһәр жирлеге Советы билгеләгән тәртиптә алып барыла;

2) жирле үзидарэ органнарына гамэлгэ ашыру вэкалэтлэре бирелгэн региональ дэүлэт контролен (күзэтчелеген) оештыру һәм гамэлгэ ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкэләрендә муниципаль контрольне гамэлгэ ашыруның административ регламентларын эшләү, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенәң вэкалэтле органнары тарафыннан раслана торган типлаштырылган административ регламентлар, региональ дэүлэт контролен (күзэтчелеген) гамэлгэ ашыруның административ регламентларын эшләү, аны гамэлгэ ашыру вэкалэтлэре жирле үзидарэ органнарына бирелгән. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамэлгэ ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкэләрендә муниципаль контрольнең нәтижәлелеге мониторингын оештыру һәм уздыру, аны уздыру күрсәткечлэре һәм методикасы Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан раслана торган күрсәткечлэр һәм методикасы;

5) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вэкалэтлэрне гамэлгэ ашыру.

Муниципаль контроль-туры гамэлгэ ашыру функциялэре шәһәр жирлегә башкарма комитетлары органнарына мондый органнарның статусын билгеләүчә хокукый актлар нигезендә йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамэлгэ ашыру, юридик затларны, индивидуаль эшкуарларны тикшерүне оештыру һәм үткэрү белән бәйлә мөнәсәбәтлэргә "Дэүлэт контролен (күзэтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамэлгэ ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында" 2008 елның 26 декабрәндәгә 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмэлэре кулланыла.

49 Статъя. Шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесә

1. Шәһәр жирлегә башкарма комитетын Башкарма комитет житәкчесә житәкли.

2. Шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесә элегә вазыйфага контракт буенча билгеләнә торган, элегә вазыйфаны биләп торуга конкурс нәтижәлэре буенча элегә Уставта билгеләнгән вэкалэтлэр вакытына төзелә торган шәһәр жирлегә жирле үзидарэ вазыйфаи заты булып тора.

3. Шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесә үз вэкалэтлэрен даими нигездә башкара.

4. Аерым оештыру-боеру функциялэрен гамэлгэ ашыру өчен шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесә урынбасары бар. Шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесә вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялга бәйлә рәвештә), йә суд карары буенча вэкалэтлэре вакытыннан алда туктатылган йә процессуаль мәжбүри итү чараларын кулланган очракта, аның вэкалэтлэрен вакытлыча сак астына алу яки вазыйфасыннан читләштерү рәвешендәгә процессуаль мәжбүри чаралар кулланылган очракта, вакытлыча шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесә урынбасары башкара.

5. Башкарма комитет житәкчесе "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль законда, "Аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны (кертемнәрне) ачуны, чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану.

50 Статья. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесен билгеләү тәртибе.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесен билгеләү конкурс нигезендә башкарыла.

2. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары шәһәр жирлеге Советы тарафыннан жирле эһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшендә һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшендә раслана.

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кандидатлар булырга тиеш:

- "Дәүләт һәм муниципаль идарә" белгечлеге буенча югары һөнәри белем яисә "Дәүләт һәм муниципаль идарә" белгечлеге буенча өстәмә белем, дәүләт аккредитациясе булган югары белем бирү учреждениесе тарафыннан бирелгән тиешле документ белән расланган 500 сәгатьтән дә ким булмаган күләмдә, яисә югары һөнәри белем яисә "Дәүләт һәм муниципаль идарә" белгечлеге буенча өстәмә белем яисә дәүләт аккредитациясе булган югары белем бирү учреждениесе тарафыннан бирелгән тиешле документ белән расланган 500 сәгатьтән дә ким булмаган күләмдә;

- муниципаль хезмәтнең тиешле вазыйфаи төркем муниципаль вазыйфаларында яисә аларга тиңләштерелгән дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларында муниципаль хезмәт стажы кимендә ике ел йә белгечлек буенча кимендә биш ел эш стажы;

- милек формаларына бәйсез рәвештә оешма житәкчесе, житәкчесе урынбасары, дәүләт органы, жирле үзидарә органы, шулай ук аларның структур бүлекчәләре житәкчеләре вазыйфаларында өч елдан да ким булмаган идарә итү эшчәнлегә тәҗрибәсе.

4. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүгә Конкурс әлегә Устав һәм шәһәр жирлеге Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары расланганнан соң, шәһәр жирлеге

башлыгы ике атна эчендә конкурс үткәрү датасын, вақытын һәм урынын билгели, шулай ук контракт проекты текстын раслый.

6. Конкурс шартлары, аны үткәрү датасы, вақыты һәм урыны турында белешмәләр, конкурс уздырылган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча, контракт проекты массакүләм мәгълүмат чараларында басылып чыгарга тиеш.

7. Конкурсны үткәрү өчен Конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

8. Конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы – шәһәр жирлеге Советы, икенче яртысы Спас муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе итеп билгеләнә.

9. Зат шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасынан шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

10. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән килешү шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан төзелә.

51 Статья. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә вәкаләтләре вақыты

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән Контракт шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына затны билгеләү турында Карар кабул иткән шәһәр жирлеге Советының вәкаләтләре срогы (яңа чакырылыш шәһәр жирлеге Советы эшли башлаганчыга кадәр), әмма кимендә ике елга төзелә.

2. Шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре вақыты чыккач, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлеге Башкарма комитетының яңа житәкчесе билгеләнгәнчегә кадәр гамәлгә ашыруын дәвам итә.

52 Статья. Башкарма комитет Житәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет житәкчесе:

шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә белән шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе итә һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты тарафыннан аның компетенциясенә керүче вәкаләтләрнең үтәләше өчен шәхси җавап тотат;

шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлегенә башка жирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дөүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә шәһәр жирлеге башкарма комитетын тәкъдим итә;

шәһәр жирлеге Советы каравына шәһәр жирлеге бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

шәһәр жирлеге Советына шәһәр жирлегенә комплекслы социаль-икътисады үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

шәһәр жирлеге Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый, хезмәткәрләр саны һәм хезмәт өчен түләү фонды белән билгеләнгән структурага туры килә;

шәһәр жирлеге башлыгы белән килештереп, Башкарма комитет житәкчесе урынбасарын вазыйфадан азат итә, муниципаль хезмәткәрләрен һәм шәһәр жирлеге Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чаралары күрә;

расланган бюджет нигезендә шәһәр жирлеге чаралары белән эш итә, банк учреждениеләрендә шәһәр жирлегенә бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба, муниципаль берәмлек исемнен муниципаль берәмлеккә карата дөгвалар буенча җаваплы вәкил буларак судта чыгыш ясыт:

дәүләт органнарының, жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарның вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтижәсендә, шул исәптән дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары актларын, законга яисә башка норматив хокукый актка туры килми торган басма нәтижәсендә физик яисә юридик затка китерелгән зыянны каплау турында;

ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең акчалата йөкләмәләре буенча субсидия җаваплылыгы тәртибендә күрсәтелүче, финанс органы турындагы нигезләмә нигезендә;

шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра һәм (яисә) шәһәр жирлегенә башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылык тотат; тиешле законнар нигезендә һәм үтәгәндә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

шәһәр жирлеге башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

шәһәр жирлеге башлыгының, шәһәр жирлеге Советының елына кимендә бер тапкыр яисә таләбе буенча шәһәр жирлеге башкарма комитетының үз эшчәнлегенә һәм эшчәнлегенә турында хисаплар тапшыра;

халыкка шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә турында даими мәгълүмат бирә, шәһәр жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданны шәхси кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

дәүләт һәм башка органнарда шәһәр жирлегенең мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын күрә, шәһәр жирлегенең башкарма комитеты исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

законнар, әлеге Устав, шәһәр жирлеге Советы карарлары һәм контракт төзелгән карарлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

53 статья. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре түбәндәге очрақларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) әлеге статьяның 2 өлеше яисә 3 өлеше нигезендә контрактны өзү;
- 4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;
- 5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;
- 6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
- 8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;
- 9) Россия Федерациясе гражданлығын туктату, чит ил гражданлығын туктату – аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, аларга чит ил гражданлығын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлығы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) шәһәр жирлеген башка жирлек белән берләштерү юлы белән үзгәртеп кору, шулай ук шәһәр жирлеген бетерү юлы белән үзгәртеп кору;;
- 12) шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру;
- 13) гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Башкарма комитет житәкчесе белән Контракт яклар килешүе буенча яки гариза нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:

- 1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә,

контракт шартларын бозуга бэйле рәвештә, шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы;

2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бэйле рәвештә, Татарстан Республикасы Президенты;

3) Башкарма комитет житәкчесе - контракт шартларын бозуга бэйле рәвештә-шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан.

Башкарма комитет житәкчесе белән Контракт "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрэндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәүгә бэйле рәвештә, Татарстан Республикасы Президенты гаризасы нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин.), Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне сакларга, керемнәр, чыгымнар, милек һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү нәтижәсендә ачыкланган чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга".

VI бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ, ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ ҺӘМ ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ АРАСЫНДА ҮЗАРА МӨНӘСӘБӘТЛӘР

54 Статья. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты һәм башка жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләр бүленеше нигезендә шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты үз вәкаләтләрән мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

2. Шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән формаларда, шәһәр жирлегенен икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатләрәндә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты бер-берсенә кабул ителгән норматив хокукый актларны кул куйган көннән жиде көн эчендә жибәрәләр.

4. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә житәкченең хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы

Шулай ук аларны суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе шәһәр жирлеге Советына, шәһәр жирлеге башлыгына шәһәр жирлеге Советының, шәһәр жирлеге Советының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Шәһәр жирлегенең башка жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге тәртибе шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

55 Статья. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Шәһәр жирлегенең жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткөрү юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

56 Статья. Шәһәр жирлегенең контроль-хисап органы

1. Тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру максатларында шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлегенең контроль-хисап органы оештырырга хокуклы.

2. Шәһәр жирлегенең контроль-хисап органын оештыру һәм аларның эшчәнлеге 2011 елның 7 февралендәге "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" 6-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә шәһәр жирлегенең контроль-хисап органы оештыруын һәм эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

3. Контроль-хисап органы рәисе, рәис урынбасары һәм аудиторы шәһәр жирлеге Советы рәисе, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге Башкарма комитеты житәкчесе, шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан суд һәм хокук саклау органнары житәкчеләре белән якин туганлыкта яисә үзгәлектә (ата-аналар, ир белән хатын, балалар, бертуганнар, апа-сеңелләр, ата-аналар, ир белән хатынның балалары һәм балаларының балалары) була алмый.

57 статья. Шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе

1. Шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты әзерләүне һәм уздыруны, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра, муниципаль берәмлекне үзгәртеп коруны оештыра.

2. Шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

3. Шәһәр жирлегенәң сайлау комиссиясе федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлегә Советы тарафыннан төзелә.

4. Шәһәр жирлегә сайлау комиссиясенәң вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

5. Шәһәр жирлегенәң сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы белән 6 әгъзадан тора.

6. Шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү шәһәр жирлегә бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән күздә тотыла.

7. Шәһәр жирлегенәң сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлегә тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлегә Устав, шәһәр жирлегә Советы раслаган шәһәр жирлегенәң сайлау комиссиясе турындагы нигезләмә белән жайга салына. Шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе вәкаләтләре шәһәр жирлегә Советы мөрәжәгатә нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VIII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНӘң ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

58 Статья. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлегә Устав нигезендә юридик зат хокуклары шәһәр жирлегә Советына һәм шәһәр жирлегә башкарма комитетына бирелә.

2. Шәһәр жирлегә башкарма комитеты структурасы нигезендә, шәһәр жирлегә Советы карары буенча юридик зат хокуклары шәһәр жирлегә башкарма комитетының аерым органнарына бирелергә мөмкин.

59 статья. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары, юридик затлар буларак

1. Шәһәр жирлегә исемнән мөлкәт һәм башка хокуклар һәм бурычлар сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе мөмкин.

2. Шәһәр җирлегенең юридик зат хокукларына ия җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре була һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәлүе узарга тиеш.

60 статья. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарын финанслау

1. Җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлеге муниципаль органнары эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итү бары тик шәһәр җирлеге бюджетының үз керемнәре хисабына гына гамәлгә ашырыла.

2. Законда, әлеге Уставта каралган очракларда, шәһәр җирлеге Советы карарлары белән шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәмин итүгә чыгымнар шәһәр җирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

IX бүлек. ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

61 Статья. Шәһәр җирлеге башлығына һәм шәһәр җирлегенең башка вазыйфай затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

1. Шәһәр җирлеге башлығы һәм шәһәр җирлегенең башка вазыйфай затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органнары депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм шәһәр җирлеге Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

62 Статья. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, башка вазыйфай затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче шәһәр җирлеге советы депутатына шәһәр җирлеге советы һәм аның органнары утырышларында катнашу вакытына, шәһәр җирлеге Советы йөкләмәләрен үтәү вакытында гамәлдәге законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түләнә.

2. Шәһәр җирлеге башлығының үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы урынбасарына Глава вазыйфаларын башкарганда азат ителмәгән нигездә шәһәр җирлеге әлеге Уставта каралган очракларда шәһәр җирлеге башлығының айлык акчалата түләвенең 90 %ы күләмендә бүләкләү түләнә.

3. Шәһәр җирлегенә ревизия комиссиясе һәм шәһәр җирлегенә сайлау комиссиясе әгъзаларына әлеге органнар эшендә катнашкан өчен законнар, шәһәр җирлеге Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

63 Статья. Шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге Советы депутатлары кагылгысызлык гарантияләре

1. Шәһәр җирлеге Советы депутатларының, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыкларының хокук гарантияләре, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлану, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары белән шөгыйльләнгән депутатларга карата оператив-эзләү чараларын үткәргәндә, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә шәһәр җирлеге Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң да, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә шәһәр җирлеге Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыл итү, ялагу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очрақларына кагылмый.

Х БҮЛЕК. ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ

64 статья. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының җаваплылыгы

Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары шәһәр җирлеге халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында законнар нигезендә җаваплы булалар.

65 статья. Шәһәр җирлеге Советы депутатларының шәһәр җирлегендә яшәүчеләр алдында җаваплылыгы

1. Шәһәр җирлеге Советы депутатларының, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгының, шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең җаваплылыгы үзен сайлаган шәһәр җирлегенә ышанычын тиешле депутат итеп югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Шәһәр җирлеге халкының ышанычын югалткан депутат, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгы, әлеге Уставның 13 статьясында билгеләнгән

очракларда һәм тәртиптә шәһәр жирлегендә яшәүчеләр тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

66 Статья. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты җитәкчесенә дәүләт алдында җаваплылыгы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Устав, шулай ук шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә башкармаган очракта тиешле суд карары нигезендә барлыкка килә.

2. Шәһәр жирлеге советын җибәрү нигезләре һәм тәртибе, шәһәр жирлеге башлыгы вазифасыннан читләштерү һәм отставкага җибәрү тәртибе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

67 Статья. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу буенча зат тарафыннан чаралар күрү, аны яклавы ул булган;

2) зат тарафыннан үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирү яисә, әгәр федераль законнарда башкача билгеләнмәгән булса, белә торган дәрәҗә булмаган яки тулы булмаган белешмәләр бирү;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәғлүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу чаралары кабул ителгән очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш.

68 Статья. Физик һәм юридик затлар алдында шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының жаваплылыгы.

Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

XI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАР ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ

69 Статья. Шәһәр жирлегенә муниципаль хокукый актлары системасы

1. Шәһәр жирлегенә муниципаль хокукый актлары системасына керә:

- 1) шәһәр жирлеге уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;
- 2) шәһәр жирлеге Советының норматив һәм башка хокукый актлары;
- 3) әлеге Уставта каралган шәһәр жирлеге башлығының, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының, башка органнарның һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының хокукый актлары.

2. Шәһәр жирлеге Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль норматив хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм шәһәр жирлегенә бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль норматив хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар шәһәр жирлегенә бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәле, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар юкка чыгарылган яисә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта, тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин - муниципаль хокукый актның гамәлен юкка чыгару яисә туктатып тору мизгеленә тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең

вазыйфай затлары, шулай ук жирле үзидарэ органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрэн гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә-Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы).

5. Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәне алган очракта, жирле үзидарэ органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфай заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Бирелгән күрсәтмәнең үтәлеше турында шәһәр жирлегә башкарма комитеты яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә - өч көн, ә шәһәр жирлегә Советына алар карар кабул иткән көннән өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиешләр.

70 Статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарлар.

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне турыдан-туры шәһәр жирлегендә яшәүчеләр тарафыннан хәл итү жирле референдумда белдерелгән гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр шәһәр жирлегендә яшәүчеләрне турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару), жирле үзидарэ органы яисә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) керә торган шәһәр жирлегенәң жирле үзидарэ вазыйфай заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Муниципаль норматив хокукый актның гражданнарның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару вакытын бозу шәһәр жирлегә башлыгын чакыртып алу яисә шәһәр жирлегә Советы вәкаләтләрэн вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

70.1 Статья. Шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен карап тоту

1. Шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләре шәһәр жирлегә Советы тарафыннан раслана.

2. Шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләре мәсьәләләрен жайга сала ала:

1) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның фасад һәм киртәләү конструкцияләренен тышкы төре;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарганнан соң да,;

4) шәһәр жирлегә территориясен, шул исәптән биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны архитектур яктыртуны да кертеп, яктыртуны оештыру.;

5) торак пунктлар чикләрендә урнашкан газларны, чәчәкләкләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне төзү, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен кертеп, шәһәр жирлегә территориясен яшелләндерүне оештыру;

б) шәһәр жирлегә территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, вывескалар белән күрсәткечләр урнаштыру;

7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны, парковкаларны (парковка урыннарын), кече архитектура рәвешләрен урнаштыру һәм тоту;

8) жәяүлеләр өчен коммуникацияләр, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар оештыру;

9) күрсәтелгән территориядә инвалидларның һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәренен тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү максатларында шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү;

10) шәһәр жирлегә территориясен жыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр сулары агынтыларын оештыру;

12) жир эшләрен үткөрү тәртибе;

13) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, жир кишәрлекләренен (милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларының (мондый йортлар чикләре буенча төзелмәгән жир кишәрлекләре милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларынан тыш) тирә-юнь территорияләрен карап тотуда катнашу;;;

14) Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртип нигезендә тирә-юнь территорияләре чикләрен билгеләү;;

15) шәһәр жирлегә территориясен бәйрәмчә бизәү;

16) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыруда гражданныр һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

17) шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләренен үтәләшен тикшереп торуну гамәлгә ашыру.

3. Татарстан Республикасы Законы белән шәһәр жирлегенен табигый-климатик, географик, социаль-иқтисадый һәм шәһәр жирлегенен башка үзенчәлекләреннән чыгып, территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән жайга салына торган башка мәсьәләләр каралырга мөмкин."

71 статья. Шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актларның төрләре.

1. Шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрен үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

- 1) Шәһәр җирлеге Советы - шәһәр җирлеге Советы карарлары;
- 2) Шәһәр җирлеге башлыгы - шәһәр җирлеге башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре.
- 3) шәһәр җирлеге башкарма комитеты - шәһәр җирлеге башкарма комитеты карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенә башка вазыйфаи затлары әлеге Уставада, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

72 Статья. Муниципаль хокукый актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге Советы депутатлары, шәһәр җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе, Спас муниципаль районы прокуроры, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре, шулай ук шәһәр җирлегенә Ревизия комиссиясе тарафыннан кертелә ала.

2. Спас муниципаль районы прокуроры, гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында билгеләгәндә, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, гамәлдән чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертергә хокукы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм формасы тиешенчә шәһәр җирлеге Советы Регламенты, шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан билгеләнә.

73 Статья. Шәһәр җирлеге Советының хокукый актлары

1. Шәһәр җирлеге Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча шәһәр җирлеге территориясендә мәҗбүри үтәргә тиешле кагыйдәләргә билгели торган карарлар, шәһәр җирлеге башлыгын отставкага җибәрү турында карар, шулай ук шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Шәһәр җирлеге Советының шәһәр җирлеге территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләргә билгели торган карарлары, эгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

2.1. Шәһәр җирлеге Советы карарларын кабул иткәндә шәһәр җирлеге башлыгының тавышы шәһәр җирлеге депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

3. Шәһәр җирлеге Советының җирле салымнар һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, шәһәр җирлеге бюджеты акчаларыннан

чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары шәһәр жирлеге Советы каравына бары тик шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативасы яисә аның бәяләмәсе булган очракта гына кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә шәһәр жирлеге башкарма комитетына карар проектын тәкъдим иткән көннән алып 30 көн эчендә жирлек Советына тапшырыла.

4. Шәһәр жирлеге Советы карарлары шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан кабул ителгән көннән өч көн эчендә имзалана һәм әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә халыкка игълан ителә.

5. Шәһәр жирлегенә эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлегә субъектлары өчен муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган вазыйфаларны билгели торган яңа яисә үзгәртә торган муниципаль норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Законы нигезендә, муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә, тиешле муниципаль берәмлекләренә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган жайга салу йогынтысын бәяләргә мөмкин, моннан тыш:

1) шәһәр жирлеге Советының жирле салымнарны һәм жыемнарны билгели, үзгәртә, туктатып тора, юкка чыгара торган норматив хокукый актлары проектлары;;

2) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый актлары проектлары.

6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлегә субъектлары өчен артык вазыйфалар, тыюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә этәрә торган нигезләмәләренә, шулай ук эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлегә субъектларының һәм жирле бюджетларның нигезсез чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итә торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында үткәрелә.

74 статья. Шәһәр жирлеге башлыгының хокукый актлары

Шәһәр жирлеге башлыгы законнар, әлеге Устав, шәһәр жирлеге Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара.

Шәһәр жирлеге башлыгы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә әлеге Устав компетенциясенә кертелгән карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

75 Статья. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә хокукый актлары

Башкарма комитет житәкчесе шәһәр жирлеге башкарма комитетының законнарда, әлеге Уставта һәм шәһәр жирлеге Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган

аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча карарларын чыгара, шулай ук шәһәр жирлеге башкарма комитетының шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыклары да кабул ителде.

76 Статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керүе тәртибе

1. Шәһәр жирлеге Советы карарлары шәһәр жирлеге башлыгы кул куйганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә, әгәр дә башкасы карар белән билгеләнмәгән булса.

Шәһәр жирлеге Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Шәһәр жирлеге Советының шәһәр жирлеге уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Шәһәр жирлеге башлыгының, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә, жирле үзидарәнә башка вазыйфай затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, гамәлгә куючы муниципаль берәмлек булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган шартнамәләр рәсми басылып чыкканнан (халыкка житкерелгәннән) соң үз көченә керә.

Муниципаль хокукый актны яисә жирле үзидарә органнары арасында төзелгән Килешүне рәсми бастырып чыгару булып аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган Вакытлы матбугатта бастырып чыгару санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук Челтәрле басмадан файдаланырга хоуклы. Муниципаль хокукый актның рәсми челтәр басмасында тулы текстны басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, күләмле график һәм таблица кушымталары басма матбугатта китерелергә мөмкин.

Жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль хокукый актларны, килешүләрне бастырып чыгару (халыкка житкерү) тәртибе әлеге устав белән билгеләнә һәм, федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган муниципаль хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, гражданныр белән танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: аңа кул куелу датасы, Исеме (шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны кабул итү датасы), теркәлү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфай затның исеме, мөһере булырга тиеш.

5. Шәһәр җирлеге бюджеты турында, аның үтәлеше турында хисап, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында, шәһәр җирлеге Советы Регламенты, шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган аерым нигезләмәләреннән тыш, аларга кул куелган көннән ун көн эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Шулай ук муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, шәһәр җирлеге советы депутатын үзгәртү, үзгәртеп кору, шәһәр җирлеге башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, шәһәр җирлеге башкарма комитеты җитәкчесен һәм аның урынбасарын билгеләп кую мәсьәләләре буенча норматив булмаган хокукый актлар кануннар нигезендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә мәҗбүри бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиешле норматив булмаган муниципаль хокукый актлар үзләрен чыгарган шәһәр җирлеге органнары яисә җирле үзидарә вазыйфай затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- Шәһәр җирлегенә җирле үзидарә органнары гамәлгә куйган басма массакуләм мәгълүмат чараларында йә шәһәр җирлеге территориясендә таратыла торган башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хақында тамга булырга тиеш;

- хокукый акт текстын яисә хокукый акт проектын Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Порталында шәһәр җирлегенә рәсми сайтында веб-адрес буенча “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру: <http://www.spasskiy.tatarstan.ru;>

- хокукый акт текстын яисә хокукый акт проектын «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» Интернет-ресурсында урнаштыру;

- шәһәр җирлегендә яшәүчеләргә хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә, шул исәптән махсус матбугат басмасы рәвешендә, тарату;

- шәһәр җирлегенә торак пунктлары территориясендә хокукый акт текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны шәһәр җирлеге советы тарафыннан раслана һәм шәһәр җирлегендә яшәүчеләренә муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яки тиешле актны

халыкка житкерү датасы турында белешмэләр күрсәтелергә тиеш, алар актны жибәрә башлау (тарату) датасына яки аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

11. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, жирле референдумда (гражданнар жыенында) кабул ителгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законнында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

ХII башлыгы. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

77 Статья. Шәһәр жирлегенең икътисади нигезе

Шәһәр жирлегенең икътисади нигезен муниципаль милектәге милек, шәһәр жирлеге бюджеты акчалары, шулай ук шәһәр жирлегенең милек хокуклары тәшкил итә.

78 Статья. Шәһәр жирлегенең муниципаль мөлкәте

1. Шәһәр жирлеге милкендә булырга мөмкин:

1) әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мөлкәт, жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән;

2) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук аларга «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән мөлкәт.

3) шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый актлары нигезендә шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының, муниципаль хезмәткәрләренң, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләренең эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт.;

4) федераль законнар белән жирле үзидарә органы тарафыннан хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт.

5) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17

статьясындагы 1 һәм 1.1 өлөшлөрө нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрөн гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Шәһәр жирлегә милкендә булырга мөмкин:

1) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су бүлү, халыкны ягулык белән тәмин итү, шәһәр жирлегенә торак пунктлары урамнарын яктырту өчен билгеләнгән мөлкәт.;

2) шәһәр жирлегенә торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары, шулай ук мондый автомобиль юлларына хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән мөлкәт.;

3) шәһәр жирлегә чикләрендә жәмәгать тәртибен саклауны оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) шәһәр жирлегендә яшәүче һәм торак шартларын яхшыртуга мохтаж азкеремле гражданны социаль наем шартнамәсе шартларында торак урыннары белән тәмин итү өчен социаль файдаланудагы торак фонды, шулай ук муниципаль торак фондын тоту өчен кирәкле мөлкәт.;

5) шәһәр жирлегә чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен билгеләнгән пассажир транспорты һәм башка мөлкәт;

6) шәһәр жирлегә чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү өчен билгеләнгән мөлкәт;

7) беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

8) шәһәр жирлегә китапханәләренә мөлкәт;

9) шәһәр жирлегә халык мәдәнияте оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү һәм ял оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

10) Россия Федерациясе законнары нигезендә тарихи-мәдәни эһәмияткә ия булган мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкәрләр);

11) шәһәр жирлегә территориясендә физик культура һәм массакүләм спортны үстерү өчен билгеләнгән мөлкәт;

12) шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү һәм яшелләндерүне оештыру, шул исәптән гомуми кулланылыштагы урыннарны һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерү өчен билгеләнгән мөлкәт.;

13) көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чар жыю һәм чыгару өчен билгеләнгән мөлкәт;

14) ритуаль хезмәт күрсәтүләренә оештыру һәм күмү урыннарын тоту өчен билгеләнгән жир кишәрлекләрен дә кертеп, мөлкәт;

15) муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән мөлкәт;

16) шәһәр жирлегенә муниципаль милкенә федераль законнар нигезендә кертелгән жир кишәрлекләре;

17) шәһәр жирлегә территориясендә буалар, су белән тулган карьерлар;

18) шәһәр жирлегә территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле эһәмияттәге курортларны саклауны булдыру, үстерү һәм тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

19) халыкны һәм шәһәр жирлеге территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклауны оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

20) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау өчен билгеләнгән мөлкәт;

21) шәһәр жирлегендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен билгеләнгән мөлкәт, шул исәптән кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын булдыру һәм үстерү өчен;

22) шәһәр жирлеге территориясендә эшчәнлек алып баручы социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтү өчен билгеләнгән мөлкәт.

3. Шәһәр жирлеге милкендә шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка мөлкәт булырга мөмкин.

79 Статья. Шәһәр жирлегенең муниципаль милкенә ия булу, файдалану һәм эш итү

1. Жирле үзидарә органнары шәһәр жирлеге исеменнән Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәтне мөстәкыйль белә, файдалана һәм алар белән эш итә.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр кылырга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән башкарма хакимият федераль органы билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәт реестрларын алып баралар.

80 статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Шәһәр жирлеге муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзи, үзгәртеп кора һәм бетерә, хужалык жәмгыятьләрен, шул исәптән жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен муниципальара жәмгыятьләрне төзүдә катнаша ала. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели,

аларның уставларын раслый, үз вазыйфасына билгеләп куя һәм әлеге предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен вазыйфаларынан азат итә, аларның эшчәнлеге турында әлеге Устав һәм муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә хисаплар тыңлый.

3. Шәһәр жирлегенең жирле үзидарә органнары шәһәр жирлеге исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидияле җавап бирәләр һәм аларны федераль законда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә үтәүне тәмин итәләр.

81 Статья. Шәһәр жирлегенең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә шәһәр жирлеге Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милекне кулланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр шәһәр жирлеге бюджетына керә.

82 Статья. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре.

Шәһәр жирлеге шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре шартнамә нигезендә төзелә ала, әгәр законнарда башкача билгеләнмәгән булса.

ХІІІ бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘУ

83 Статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Муниципаль хезмәт-гражданның һөнәри эшчәнлеге, ул даими нигездә хезмәт килешүе (контракт) төзү юлы белән биләп торучы муниципаль хезмәт вазыйфаларында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән расланган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау шәһәр жирлеге бюджеты хисабына башкарыла.

4. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданны муниципаль хезмәткә тигез хокуклы һәм аны узунның женесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәтенә һәм вазыйфай хәленә, яшәү урынына, дингә, инануларына, жәмәгать берләшмәләренә карауларына, шулай ук муниципаль

хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга бәйсез рәвештә тигез шартларына ия.

Муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен кирәкле белгечлек, эзерлек юнәлеше буенча муниципаль хезмәт стажына, муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен кирәк булган һөнәри белем дәрәжәсенә, муниципаль хезмәт стажына яисә эш стажына квалификация таләпләре муниципаль хезмәт вазыйфалары классификациясе нигезендә Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә торган типик квалификация таләпләре нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

Вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәк булган белемнәргә һәм күнекмәләргә квалификация таләпләре муниципаль хезмәткәрнең һөнәри хезмәт эшчәнлегә өлкәсенә һәм төренә бәйле рәвештә аның вазыйфай Инструкциясе белән билгеләнә. Муниципаль хезмәткәрнең вазыйфай Инструкциясе белән шулай ук белгечлек, эзерлек юнәлеше буенча квалификация таләпләре каралырга мөмкин.

84 Статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы

Муниципаль хезмәт вазыйфасы-жирле үзидарә органында, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе аппаратында, әлеге Устав нигезендә жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе яисә муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат вәкаләтләрен үтәүне тәмин итү буенча вазыйфалар даирәсендә билгеләнә торган вазыйфа .

85 Статья. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар булып түбәндәгеләр тора *(әлеге затларны «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 2 статьясындагы 1 өлешенәң унтугызынчы абзацы нигезендә билгеләргә).*

2. Муниципаль хезмәткәр федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә башкаручы граждандан, шәһәр жирлегә бюджетты акчалары исәбеннән түләнә торган акчалата карап тоткан өчен муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча бурычларны үтәүче граждандан була.

3. Жирле үзидарә органнары, шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник тәмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын башкармыйлар һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

86 Статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары

1. Муниципаль хезмәткәр хокуклы.:

1) муниципаль хезмэтнең биләгән вазыйфасы буенча аның хокукларын һәм бурычларын билгели торган документлар, вазыйфай бурычларны үтәү сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәттә алга жибәрү шартлары белән танышу.;

2) вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәкле оештыру-техник шартлар белән тәмин итү;;

3) хезмәт өчен түләү һәм башка түләүләр, хезмәт законнары, Муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт килешүе (контракт) нигезендә);

4) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре бирү, шулай ук ел саен түләнгән торган ял;

5) билгеләнгән тәртиптә вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүмат һәм материаллар алу, шулай ук жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертү өчен;

6) үз инициативасы белән муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләп торуга конкурста катнашу;

7) муниципаль хокукый акт нигезендә шәһәр жирлегә бюджетны акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

8) яклау, үз шәхси мәгълүматлар;

9) Үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлек турындагы бәяләмәләр һәм башка документлар белән танышу, аларны шәхси эшенә керткәнче, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә жәлеп итү.;

10) үз хокукларын, социаль-иқтисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен һөнәр берлекләре төзү хокукын да керттеп, берләшмә;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, шул исәптән судка шикаять бирүне дә керттеп, аларны бозу очраклары;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы (эш бирүче) вәкиленең алдан язма белдерүе белән, мәнфәгатьләр каршылыгына китермәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында»2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда башкача каралмаган булса, башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнары, федераль законнары, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәмин итәргә;

2) вазыйфай инструкция нигезендә вазыйфай бурычларны үтәргә;

3) вазыйфай бурычларын башкарыганда, расасына, милләтенә, теленә, диненә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, кеше һәм гражданның

хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә.;

4) жирле үзидарә органында, шәһәр жирлегенең сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, вазифа инструкциясен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә.;

5) вазыйфай бурычларны тиешенчә үтәү өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен саклап калу.;

6) федераль законнар тарафыннан сакланыла торган дәүләт һәм башка серләренә тәшкит итүче белешмәләренә, шулай ук вазыйфай бурычларны үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләренә, шул исәптән гражданнарның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагылучы белешмәләренә таратырга.;

7) дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфай бурычларны башкару өчен бирелгән мөлкәтне сакларга;

8) үз гаиләсенең үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләренә билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу көнендә яисә чит ил гражданлыгы алынган көндә чит ил дәүләте гражданлыгын сатып алу турында хәбәр итәргә;

10) федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә үтәргә, йөкләмәләренә үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) яллаучы (эш бирүче) вәкиленә вазыйфа йөкләмәләрен башкарганда мәнфәгатьләр каршылыгына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынучанлык турында язмача хәбәр итү һәм мондый конфликтны булдырмау буенча чаралар күрү турында хәбәр итү.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз. Тиешле житәкчедән муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган йөкләмәне алганда, муниципаль хезмәткәр, йөкләмә биргән житәкчегә, Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезләмәләре күрсәтелеп, әлегә йөкләмәне үтәгәндә бозылырга мөмкин булган муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, әлегә йөкләмәнең хокуксызлыгын нигезләүне язма рәвештә тапшырырга тиеш. Әлегә йөкләмәнең житәкчесе язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Муниципаль хезмәткәрнең хокуксыз йөкләмәсен үтәгән һәм әлегә йөкләмәне биргән очракта, житәкче Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы була.

87 Статья. Муниципаль хезмәткәргә бирелә торган гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантияләне:

1) вазыйфай бурычларын вазыйфай инструкция нигезендә үтәүне тәмин итә торган эш шартлары;

2) акчалата эчтәлекне үз вакытында һәм тулы күләмдә алу хокукы;

3) Эш (хезмэт) вакытының нормаль дэвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре бирү, шулай ук ел саен түләнгән торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыккач та, медицина хезмәте күрсәтү;

5) тиешле еллар эшләгән өчен һәм инвалидлык белән бәйле рәвештә пенсия белән тәмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын аның үлеменә бәйле рәвештә килеп туган очракта пенсия белән тәмин итү;

6) вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәжбүри дәүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмәткәрләрнең муниципаль хезмәт узу чорында авыруы яисә хезмәткә сәләтлелеген югалту очрагына яисә аны туктатканнан соң мәжбүри дәүләт социаль иминиятләштерүе, әмма ул вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән;

8) федераль законнарда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан һәм башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау.

2. Жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе юкка чыгарылу йә жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе аппараты хезмәткәрләре штаты кыскару сәбәпле, муниципаль хезмәткәр белән хезмәт килешүе өзәлгәндә, оешма хезмәткәрләре штаты кыскару яисә оешма эшчеләре штаты кыскару сәбәпле, оешма эштән азат ителгән очракта, хезмәткәрләр өчен хезмәт законнары белән билгеләнгән гарантияләр бирелә.

3. Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге устав белән муниципаль хезмәткәрләргә өстәмә гарантияләр бирелергә мөмкин.

88 Статья. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплинар җаваплылыгы

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмәткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкиле түбәндәге дисциплинар түләтүләрне кулланырга хокуклы:

1) кисәтү;

2) шәлтә;

3) муниципаль хезмәттән тиешле нигезләрдә эштән азат итү.

2. Дисциплинар гаеп кылуны рөхсәт иткән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (әмма кимендә бер айга), аның дисциплинар җаваплылыгы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, акчалата карап торуну саклап калу белән вазыйфай бурычларын үтәүдән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфай бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. Дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ

номерлы Федераль законда каралган очраклардан тыш, хезмэт законнары белән билгеләнә.».

XIV бүлек. ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

89 Статья. Шәһәр җирлеге бюджеты

1. Шәһәр җирлегенә үз бюджеты бар.

2. Шәһәр җирлеге бюджеты шәһәр җирлеге Советының муниципаль норматив хокукый акты рәвешендә төзелә һәм раслана.

3. Шәһәр җирлеге бюджетында шәһәр җирлегенә җирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга җибәрелә торган керемнәр һәм шәһәр җирлегенә җирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган шәһәр җирлеге бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә шулар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә шәһәр җирлегенә җирле үзидарә органнары федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында хисап тапшыра.

90 Статья. Шәһәр җирлегендә бюджет процессы

1. Шәһәр җирлеге бюджетын төзү, раслау, үтәү һәм аның үтәләшен контрольдә тоту шәһәр җирлегенә җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Шәһәр җирлеге бюджетын төзү, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Шәһәр җирлеге бюджеты проекты, шәһәр җирлеге бюджетын раслау турында шәһәр җирлеге Советы карары, аның үтәләше турында еллык хисап, шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында квартал саен белешмәләр, җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында, аларның хезмәт өчен түләүгә факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

3. Шәһәр җирлеге бюджеты проекты өч елга (чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

4. Шәһәр җирлегенә чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты проекты шәһәр җирлегенә чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында шәһәр җирлегенә социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

5. Шәһәр жирлегенен чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты проекты, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә шәһәр жирлегенен башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

6. Шәһәр жирлеге бюджеты проекты чираттагы финанс елына һәм план чорына төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниеенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

социаль-икътисадый үсеш фаразы;

озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында).

7. Шәһәр жирлеге бюджеты турындагы карарда чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет керемнәренен гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты керә торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законнарында, шәһәр жирлеге Советының муниципаль хокукый актларында (бюджет турындагы карардан тыш) билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш.

8. Шәһәр жирлеге бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр раслана:

- шәһәр жирлеге бюджеты керемнәренен баш администраторлары исемлеге;

- шәһәр жирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

- чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, муниципаль программалар һәм программага карамаган юнәлешләр буенча), чыгымнар төрләре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялар, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча, шулай ук чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча, шуңа бәйлә рәвештә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, шәһәр жирлеге Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның ведомство структурасында бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

- гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- план чорының беренче елына шәһәр жирлегә бюджеты чыгымнарының шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме шәһәр жирлегә бюджеты чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына план чорының кимендә 5 проценты күләмендә (шәһәр жирлегә бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), шәһәр жирлегә бюджеты чыгымнарының кимендә 5 проценты күләмендә (шәһәр, максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган));

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары;

- муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елы (чираттагы финанс елы һәм план чорының елдан-ел) артыннан килүче елның 1 гыйнварына торышы буенча, шул исәптән дәүләт яисә муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиге күрсәтелә; шул исәптән дәүләт яисә муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиге;

- тиешенчә Россия Федерациясә Бюджет кодексында билгеләнгән шәһәр жирлегә бюджетының башка күрсәткечләре һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, шәһәр жирлегә Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегә бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегә бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

Шәһәр жирлегә бюджетының расланган план чорының параметрларын төгәлләштерүне күздә тотат:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлеге бюджеты турында карар проектын карау предметы булган күрсәткечләрнең төгәлләкләрен раслау ; ;

- шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләр артыруны яисә киметүне раслау йә аңа шәһәр жирлеге бюджетының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлеге бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта шәһәр жирлеге Советына тәкъдим ителә:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегенең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында шәһәр жирлегенең социаль-икътисади үсешенең якинча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында шәһәр жирлегенең социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтижәләре;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегенең социаль-икътисадый үсеше фаразы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлеге бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефицитының) фаразлары;

- шәһәр жирлеге бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге.);

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

- шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлегенең Ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата шәһәр жирлеге башкарма комитеты белән каршылыклар барлыкка килгән очракта, тапшырыла торган;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм элге Уставта билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турындагы карар белән расланган очракта, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү турында карар проектына муниципаль программалар паспортлары тапшырыла.

Бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта булмаса, бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына аңлатма язуына кушымта составына кертелә.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлеге бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар, алар

нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә шәһәр җирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

12. Шәһәр җирлеге башкарма комитеты шәһәр җирлеге Советы каравына Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар проектын агымдагы елның 15 ноябринан дә соңга калмыйча кертә.

13. Шәһәр җирлеге бюджеты турында карар проектын карау һәм шәһәр җирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актында билгеләнгән раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184¹ статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яисә) шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм 31 декабринан кадәр гамәлдә була.

Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар, аңа кул куелганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча, рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

15. Шәһәр җирлегенә җирле үзидарә органнары шәһәр җирлеге бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, Муниципаль бурыч күләме, күләме һәм структурасы, шәһәр җирлегенә бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәмин итәләр.

16. Шәһәр җирлеге бюджеты керемнәре Россия Федерациясенә бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

17. Шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

18. Федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

91 Статья. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 маендагы 44-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу шәһәр жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

92 Статья. Шәһәр жирлеге гражданның үзара салым акчасы

1. Гражданның үзара салым акчасы астында гражданның жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр бирелә торган түләүләргә аңлашыла. Гражданның үзара салым түләүләргә күләме шәһәр жирлегенә (жирлек составына керүче торак пункт) барлык халкы өчен абсолют күләмдә билгеләнә, алар саны шәһәр жирлегендә яшәүчеләргә (жирлек составына керүче торак пункт) гомуми саныннан 30 проценттан артмый торган аерым категорияләрдән тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән түләүләргә кергән һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда хәл ителә.

93 Статья. Шәһәр жирлегенә муниципаль бурыч алулары (муниципаль бурыч)

1. Шәһәр жирлеге Муниципаль бурыч алуларны Россия Федерациясе валютасында урнашкан муниципаль берәмлек исемнән эчкә базарда урнашкан кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләргә нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан жирле бюджетка жәлеп ителә торган, алар буенча муниципаль бурыч йөкләмәләргә барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм шәһәр жирлеге Уставы нигезендә гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы шәһәр жирлеге исемнән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә шәһәр жирлеге башкарма комитетына карый.

94 Статья. Шәһәр жирлегенә жирле бюджеты үтәлеше

1. Шәһәр жирлегенә жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Шәһәр жирлеге бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Шәһәр жирлеге бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, шәһәр жирлеге бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

95 Статья. Бюджет хисабы. Шәһәр жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Шәһәр җирлегенң бюджет хисаплылыгы еллык булып тора.

2. Шәһәр җирлегенң бюджет хисаплылыгы, бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисаплылыгы нигезендә, шәһәр җирлегенң Башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап шәһәр җирлеге Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап шәһәр җирлеге Советына тәкъдим иткәнчегә кадәр тышкы тикшерелергә тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерүне һәм шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, шәһәр җирлеге Советы билгеләгән тәртиптә шәһәр җирлегенң Ревизия комиссиясе яисә шәһәр җирлеге Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Шәһәр җирлеге башкарма комитеты, аңа бәяләмә эзерләү өчен, агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча, шәһәр җирлеге бюджетының үтәләше турында хисап бирә. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү 1 айдан да артмаган вакытка, бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә башкарыла.

6. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапка бәяләмә шәһәр җирлегенң Ревизия комиссиясе тарафыннан шәһәр җирлеге Советына бер үк вакытта шәһәр җирлеге башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, шәһәр җирлеге башкарма комитеты шәһәр җирлеге Советына хисап финанс елы өчен шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында еллык хисапны, хисап финанс елы өчен шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында шәһәр җирлеге Советы Карары проектын, шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турында башка бюджет хисаплылыгын һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документларны тәкъдим итә.

8. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча шәһәр җирлеге Советы шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында Карар кабул итә.

Шәһәр җирлеге Советы тарафыннан шәһәр җирлеге бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дәрәс булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9. Шәһәр җирлеге бюджетының үтәләше турындагы карар, шәһәр җирлеге бюджетының керемнәренң, чыгымнарының һәм кытлыгының гомуми суммасын күрсәтеп, хисап финанс елында шәһәр җирлеге бюджетының үтәләше турында хисап раслый.

Хисап финанс елында шәһәр жирлеге бюджетының үтәлеше турында шәһәр жирлеге Советы карарына аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча шәһәр жирлеге бюджеты керемнәре;
- бюджет керемнәренә карый торган дәүләт идарәсе секторының керем төрләре, керемнәрнең подвидлары кодлары, операцияләр классификациясе буенча шәһәр жирлеге бюджеты керемнәре;
- шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнары;
- бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча шәһәр жирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;
- шәһәр жирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары төркемнәре, төркемнәре, статьялары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары кодлары буенча.

96 Статья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга бүтән түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр бирә торган хокукый актлар нигезләмәләрен, шулай ук муниципаль контрактлар, шартнамәләр (киләшүләр) шартларын үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле шәһәр жирлегенә ревизия комиссиясенә контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле шәһәр жирлеге башкарма комитеты органнары булып торучы муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Алдан тикшерү шәһәр жирлегенә жирле бюджетын үтәү барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль аларның үтәлешенә законлылыгын, исәп-хисапның дөрөсләген билгеләү максатларында шәһәр жирлеге бюджетының үтәлеше нәтижәләре буенча башкарыла.

XV БҮЛЕК. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

97 Статья. Шәһәр жирлеге Уставы проектың әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Шәһәр җирлеге Уставы проекты, шәһәр җирлеге Советы карары проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында шәһәр җирлеге Советына шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Шәһәр җирлеге Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты эзерләү өчен шәһәр җирлеге Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Шәһәр җирлеге Уставы проекты, шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, шәһәр җирлеге уставын кабул итү турындагы мәсьәләне караганчы 30 көннән дә сонга калмыйча шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәләне караганчы, шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында шәһәр җирлеге Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәргә исәпкә алу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка җиткерү) белән, шулай ук гражданның аның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгарырга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәргә рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү), шулай ук Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында муниципаль берәмлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Россия Федерациясе субъекты законнарының нигезләмәләрен төгәл күрсәтү формасында үзгәрешләр кертелгән очракта, муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәргә исәпкә алу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Шәһәр җирлеге Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында шәһәр җирлеге Советы карары проекты буенча, аларны шәһәр җирлеге Советы утырышында карау алдыннан әлеге Устав нигезендә ачык тыңлаулар үткәрелә, моннан тыш, шәһәр җирлеге Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) һәм Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен, әлеге уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында, төгәл яңадан карау формасына үзгәрешләр кертелә.

98 Статья. Шәһәр җирлеге уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе.

1. Шәһәр җирлеге Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр җирлеге Советы карары проекты карау шәһәр җирлеге советы Регламенты нигезендә кимендә ике укуда гамәлгә ашырыла.

2. Шәһәр жирлегә Уставы проектын, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлегә Советы карары проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң күрсәтелгән проект шәһәр жирлегә башлыгы депутатларына, әлегә Уставның 73 статьясындагы 1 пунктында күрсәтелгән хокук ижат инициативасы хокукына ия башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен жибәрелә.

3. Шәһәр жирлегә уставы, шәһәр жирлегә Советының Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары шәһәр жирлегә Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тарафыннан өчтән ике өлешкә кабул ителә.

99 статья. Шәһәр жирлегә Уставының үз көченә керү тәртибе, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарлар

1. Шәһәр жирлегенә әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы уставы, карары, алар кабул ителгәннән соң, шәһәр башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жибәрелә.

2. Шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр Советы карары дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми (халыкка житкерелергә) тиеш һәм рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгәннән соң үз көченә керә. Шәһәр жирлегә башлыгы шәһәр жирлегенә теркәлгән уставын, шәһәр жирлегә Советының шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарын муниципаль берәмлекләрнең уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан шәһәр жирлегә Уставы турындагы мәгълүматларны, шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр кертү турындагы карарны шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр кертү турындагы хәбәрләргә, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына кертү турындагы карарларны бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) бурычлы., "Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында" 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган.

Устав, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлегә Советы карары Спас муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча урнаштыру юлы белән рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш: <http://www.spasskiy.tatarstan.ru> шулай ук Россия Юстиция министрлыгы порталында "Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар"; <http://pravo-minjust.ru> кат <http://право-минюст.рф> - челтәр басмасы сыйфатында теркәү: Эл № ФС77-72471, 2018 елның 5 мартындагы 72471 номерлы Федераль закон), аларны дәүләт теркәвенә алганнан соң, алар рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкерелгәннән) үз көченә керә.

3. Уставка һәм җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (Уставны федераль законнар белән тәңгәлләштерү очрақларыннан тыш), җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (Уставны федераль законнар белән тәңгәлләштерү очрақларыннан тыш, шулай ук җирлек башлыгының һәм җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларының вәкаләтләре, вәкаләтләре, вакытлары, сайлау тәртибе үзгәртү очрақларыннан тыш), әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Карар кабул иткән шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр түбәндәге муниципаль хокукый акт белән кертелә:

1) шәһәр җирлеге башлыгы кул куйган шәһәр җирлеге Советы карары;

2) шәһәр җирлеге Советы кабул иткән һәм шәһәр җирлеге башлыгы кул куйган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта шәһәр җирлеге Советының аны кабул итү турындагы карарының реквизи́тлары күрсәтелә. Шәһәр җирлеге Советының мондый карарына Уставка кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турында күчеш нигезләмәләрен һәм (яисә) нормаларын кертү рөхсәт ителми».

5. Уставны яңа редакциядә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән кую рөхсәт ителми. Бу очракта яңа Устав кабул ителә, ә аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында элек гамәлдә булган Устав һәм муниципаль хокукый актлар яңа Устав үз көченә кәргән көннән үз көчләрен югалткан дип таныла.